

*Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd fredagen
den 6 februari 1920.*

Närvarande:

Justitieråden *Améen,*
friherre Leijonhufvud,
Edelstam,
Regeringsrådet *Linnér.*

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 10 oktober 1919, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets yttrande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över upprättade förslag till:

- 1) konkurslag;
- 2) lag om nya konkurslagens införande och vad i avseende därå skall iakttagas;
- 3) lag om ackordsförhandling utan konkurs;
- 4) lag om ändrad lydelse av 17 kap. 3—8, 10 och 11 §§ handelsbalken;
- 5) lag om ändrad lydelse av 23 kap. strafflagen;
- 6) lag om ändrad lydelse av 25 kap. 1 § rättegångsbalken;
- 7) lag om ändrad lydelse av 1 § i lagen den 7 maj. 1918 om särskilda tingssammanträden för handläggning av vissa mål och ärenden;
- 8) lag om ändring av vissa bestämmelser i lagen den 18 september 1903 angående solidariskt bankbolags, bankaktiebolags och sparbanks konkurs;
- 9) lag om ändrad lydelse av 19—21 §§ i förordningen den 15 oktober 1880, innefattande särskilda föreskrifter angående lagfart, in-teckning och utmätning av järnväg, så ock i fråga om förvaltning av järnväg under konkurs;

10) lag om ändring av vissa bestämmelser i lagen den 1 juli 1898 om boskillnad;

11) lag om ändrad lydelse av 2, 5, 6, 9, 11 och 12 §§ i förordningen den 18 september 1862 huru gäld vid dödsfall betalas skall och om urarvagörelse;

12) lag om ändrad lydelse av § 30 växellagen;

13) lag om ändrad lydelse av 39 § i lagen den 20 juni 1905 om köp och byte av lös egendom;

14) lag om ändrad lydelse av 37 § i lagen den 18 april 1914 om kommission, handelsagentur och handelsresande;

15) lag om ändrad lydelse av 17 § i förordningen den 4 mars 1862 om tioårig preskription och om årsstämming;

16) lag om ändring av vissa bestämmelser i lagen den 25 maj 1917 om försäkringsrörelse;

17) lag om ändring av vissa bestämmelser i lagen den 22 juni 1911 om ekonomiska föreningar;

18) lag om ändrad lydelse av 12 § i lagen den 5 juni 1909 om konsularjurisdiktion;

19) lag om ändrad lydelse av 10, 20 och 29 §§ i lagen den 10 maj 1901 om inteckning i fartyg; samt

20) lag om ändrad lydelse av 3 § i förordningen den 20 november 1845 i avseende å handel om lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva.

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av assessorn Sven Lawski.

I anledning av förslagen avgåvos följande yttranden av lagrådet och dess särskilda ledamöter.

Förslaget till konkurslag.

Förslaget i dess helhet.

Lagrådet:

Då frågan om revision av konkurslagstiftningen på allvar togs upp, framhölls såsom särskilt viktiga önskemål, att konkursförvaltningen skulle bli mera sakkunnig, kontrollen effektivare samt kostnaderna för förvaltning och kontroll lägre. Det är ej heller underligt, att uppmärksamheten starkt fästats vid förvaltningens organisation, då möjligheten att genom konkurs vinna betalning ur de förhandenvarande tillgångarna i hög grad beror på förvaltningens anordning, skötsel och kostnad,

Omdömet om förslaget i dess helhet måste därför i ej ringa grad grunda sig på uppfattningen i vad mån det lyckats att uppnå de eftersträfvade fördelarna.

Den anordning av förvaltningen förslaget slutligen kommit att förorda står i det hela ganska nära den nuvarande konkurslagens. Huruvida lämplig person utses till förvaltare beror — fränsett konkursdomarens befogenhet att utesluta uppenbart olämpliga personer — på borgenärernas eget intresse och urskiljning, men möjligheten för att valet snedvrides genom fullmaktssamling finnes kvar. Föreställningen att förvaltarna skulle komma att representera efter gäldenärernas yrken avpassade specialkunskaper och erfarenhet torde i de flesta fall icke komma att motsvaras av verkligheten. Även om dylika speciella insikter skulle erfordras för en god realisation av gäldenärens egendom, vilket sannolikt i regel icke är fallet, torde dock kretsen av dem, som kunna och vilja ifrågakomma till konkursförvaltare, bliva ungefär densamma som hittills och således ganska begränsad. Att förvaltningsorganen skulle på grund av de föreslagna lagbestämmelsernas införande i och för sig bliva mera kompetenta än för närvarande kan därför knappast förväntas.

Rättens ombudsmans uppgifter hava väsentligen ökats i omfattning och betydelse. Samtidigt som härigenom nödig lagkunskap och formell vana skulle tillföras förvaltningen torde hava åsyftats att hos rättens ombudsman framkalla ett starkare intresse för och en noggrannare tillsyn å förvaltningen än vad han för närvarande anses i allmänhet prestera. Det är också sannolikt, att rättens ombudsman kommer att i väsentligt högre grad än nu i regel lära ske följa hela gången av förvaltningen, och detta innebär onekligen ett visst moment av kontroll. Men å andra sidan är det uppenbart, att den, som har att delta uti eller själv avgöra alla viktiga frågor, som anförtrotts åt förvaltningen, icke tillika kan vara ett fullt opartiskt kontrollorgan. Snarare synes rättens ombudsmans ställning enligt förslaget kunna anses i huvudsak vara en av domaren utsedd förvaltares. Borgenärernas egna kontrollanter, granskningsmännen, torde ej få avsevärt större betydelse än motsvarande funktionärer enligt 44 § i gällande konkurslag. Den ökade kontrollen genom förslaget lär således icke bliva alltför stor.

Föreskriften angående antalet förvaltare har tydligen givits i syfte att nedbringa kostnaderna. Helt av godo är stadgandet dock icke. Stå tämligen jämstarka borgenärsgupper mot varandra, kan det nog vara lämpligt, att båda delta i förvaltningen även där förslagets legala

förutsättningar för flera förvaltare icke föreligga. Kostnadssynpunkten har här måst inkräkta på anordningens smidighet. Huru totalsumman av förvaltare- och ombudsmannaarvoden kommer att ställa sig i jämförelse med sammanlagda beloppet av motsvarande funktionärsarvoden för närvarande är svårt att förutsäga. Enbart den omständigheten att bestämmandet lägges helt i domstolens hand ger väl en viss säkerhet mot oskäligen arvoden men sannolikt ej heller mera. Antagligen kommer en blivande ensamförvaltare att få större belopp än var och en för sig av flera sysslomän men mindre än alla tillsammanlagda. Det är däremot mycket sannolikt, att arvodet till rättens ombudsman kommer att stegras. Därför talar redan den omständigheten att kompetensvillkoren utesluta en grupp av juridiskt bildade, vilka kunna antagas hava mindre arvodesanspråk än de, bland vilka rättens ombudsmän torde få utses enligt förslaget. Men därtill kommer, att rättens ombudsmans i hög grad vidgade åligganden sannolikt föranleda ökade krav på ersättning, vilka i sin tur kunna framkalla motsvarande anspråk från förvaltaren. Överhuvud är nog den reglering i detalj av själva förfarandet, som förslaget innehåller, ägnad att i många fall verka fördyrande. Om allt sammanlägges, synes det vara att vänta, att kostnaderna enligt förslaget i genomsnitt icke komma att understiga de nuvarande.

Under sådana omständigheter ligger det nära till hands att se till om icke ett bättre resultat kunde vinnas genom ett motsatt system med förvaltare tillsatta av konkursdomaren, vilkens åligganden i övrigt med avseende å förvaltningen i sammanhang härmed skulle ökas, samt kontrollorgan utsedda av borgenärerna. För att en sådan för våra förhållanden tämligen främmande anordning skulle kunna förordas synes emellertid krävas, dels att densamma redan från början omfattas med förtroende inom de kretsar, vilkas intressen det närmast gäller att tillvarataga, och dels att underdomstolarna kunna anses lämpade för de nya uppgifterna utan att dessa störande påverka deras huvudsakliga verksamhet. I båda dessa avseenden brista förutsättningarna enligt vad tydligen utvisas av yttranden från representativa enskilda korporationer och från domarkårerna. Vad nu sagts har i stort sett enahanda giltighet för såväl det ursprungliga som det definitiva förslaget från de kommitterade, vilka utsetts för konkurslagens revision.

Om sålunda icke för närvarande finnes stor utsikt att kunna i högre grad uppnå de önskemål i avseende å förvaltningen, som kanske betonats kraftigast från början, skulle det kunna ifrågasättas huruvida det överhuvud är skäl att nu skrida till en reform av konkurslagstiftningen. För sin del har lagrådet emellertid trots de anförda betänkligheterna icke kunnat

stanna vid en negativ ståndpunkt. Verkningarna av den nya förvaltningsorganisationen torde i första rummet bero på de korporationer, köpmannaföreningarna och advokatsamfundet, bland vilkas tjänstemän eller medlemmar funktionärerna i huvudsak komma att hämtas, och det torde icke vara alltför förmätet att hoppas, att dessa skola söka tillse, att förvaltningen skötes med omsorg och arvodesanspråken hållas inom rimliga gränser. Genom samverkan mellan representanter för underdomstolarna torde också åtskilligt kunna göras för att från början vinna enhetlighet och fasthet i arvodesbestämningen.

Därtill kommer, att förslaget i andra avseenden än i fråga om förvaltningen tillför den svenska konkurslagstiftningen vissa nyheter av icke ringa värde. I detta hänseende bör erinras om den möjlighet att på ett tidigare stadium få gäldenären försatt i konkurs, som är åsyftad med förslagets inledande paragrafer. Ökas härigenom själva de realiserbara tillgångarna, är detta en omständighet av än större vikt för det ekonomiska resultatet än förvaltningen. I samma riktning kan det antagas, att ändringarna i fråga om återvinningsreglerna komma att verka. Till ett gynnsamt utfall av konkursen bör också bidra den hastigare realisation av boets egendom, som förslaget möjliggör genom sina kortare tidsfrister och större självständighet för förvaltningsorganen. En väsentlig fördel är även den enklare proceduren i fattigkonkurser. Och slutligen låter det sig icke göra att med gällande konkurslag förena lagstiftning om ackord utan konkurs, vilken enligt erfarenhet från utlandet synes kunna medföra åtskilliga fördelar.

På grund av vad sålunda anförts anser sig lagrådet böra tillstyrka, att förslaget lägges till grund för proposition i ämnet.

1 §.

Lagrådet:

I denna paragraf — liksom i 2 § — talas om att gäldenär är »på sådant obestånd, att han icke kan rätteligen betala sin gäld». På andra ställen i förslaget, t. ex. i 29 §, förekommer ordet »obestånd» utan något tillägg. Då ordet där icke gärna kan äga annan betydelse än i 1 och 2 §§, torde det vara avsett att i sistnämnda paragrafer giva en definition å vad som förstås med »obestånd». Syftemålet lär vinna på ett lyckligare sätt, om man antingen i 1 § utbyter de citerade orden mot »på obestånd, så att han icke kan rätteligen betala sin gäld», och i 2 § endast talar om »obestånd» eller ock låter 1 § inledas med orden »Finner någon sig icke kunna rätteligen betala sin gäld» och 2 § i förevarande del lyda: »på obestånd, såsom i 1 § sägs».

2—5 §§.

Justitierådet *Améen*:

I motsats till gällande lag innehåller förslaget icke några bestämmelser om rätt för en i konkurs sökt gäldenär att undvika konkurs genom betalning av konkurssökandens fordran. I avseende på innebörden av denna tystnad hysa konkurslagstiftningskommittén och de för granskning av dess utlåtande tillkallade sakkunniga olika uppfattning.

Vid bedömande av huru denna fråga bör regleras samt huru bestämmelserna därom böra avfattas måste man till en början göra klart för sig det samband frågan äger med de allmänna civilrättsliga reglerna om en fordringsägares rätt att vägra mottaga betalning för sin fordran. Har en fordringsägare icke sådan rätt, förlorar han nämligen, om icke särskilda bestämmelser givas, genom ett betalningserbjudande otvivelaktigt befogenheten att såsom borgenär fordra konkurs. Kan han däremot avvisa betalning och begagnar sig av denna rätt, bibehåller han sin egenskap av fordringsägare och är oförhindrad att fullfölja sin konkursansökning.

I avseende på fordringsägares befogenhet att icke mottaga erbjuden betalning torde enligt rådande rättsuppfattning gälla, att en fordringsägare icke är skyldig underkasta sig betalning av en icke förfallen fordran, åtminstone om den löper med ränta, men i regel icke kan avböja gäldandet av en förfallen fordran, vare sig betalningen erbjudes av gäldenären själv eller av tredje man. Enligt de sakkunnigas uppfattning lider denna regel av det undantaget att en fordringsägare, som anser sin gäldenär konkursmässig, är berättigad avvisa hans betalningserbjudande, emedan betalningen i händelse av konkurs kan återvinnas till konkursboet. Huruvida detta är överensstämmande med gällande rättsuppfattning synes emellertid tvivelaktigt. Erkänner vår nuvarande rätt icke nämnda undantag, torde därav och av vad ovan anförts bliva en följd, att förslaget närmast måste så tolkas, att en gäldenär alltid kan genom betalning omintetgöra en konkursansökning, vilken framställt av en fordringsägare, vars fordran är förfallen. Den motsatta tolkning kommittén i sin motivering gjort gällande synes svärförenlig med förslagets formulering. Vill man emellertid, vilket synes befogat, biträda det system kommittén enligt sin motivering önskat införa, torde detta emellertid böra principiellt grundas på i viss mån andra omständigheter än dem kommittén framhållit.

Vad då först angår det fall att den allmänna konkursgrunden i 2 §, insolvens, åberopas till stöd för konkursansökningen synes man med

fog kunna göra gällande, att en fordringsägare, som genom att på denna omständighet grunda sin konkursansökning ådagalagt sin uppfattning att gäldenärens ställning är så undergrävd, att rättvisan kräver det samtliga fordringsägare få konkurrera om hans tillgångar, knappast bör tvingas att begå den illojalitet mot övriga fordringsägare, som skulle ligga däri att han av gäldenären mottoge full betalning för sin fordran. Det kan till och med ifrågasättas om han ens bör vara berättigad att, efter det konkursansökningen gjorts, av gäldenären mottaga betalning. Principiellt riktigast vore kanske att förbjuda detta; och ett sådant förbud skulle även förekomma det nu vanliga missbrukandet av konkursansökning såsom ett medel att snabbt skaffa sig betalning för en fordran. Men då ett sådant förbud icke skulle hindra en fordringsägare, som icke har tillbörlig hänsyn till övriga fordringsägare, att återkalla konkursansökningen och därmed förvärva sig rätt att mottaga den erbjudna betalningen, synes ett dylikt förbud vara i det närmaste resultatlöst.

Vad nu sagts gäller det fall att det är gäldenären själv, som vill betala. Erbjudes betalningen av tredje man, ställer sig saken något annorlunda. Under förutsättning att de erbjudna medlen verkligen häröra från tredje man minskas ju icke genom betalningen gäldenärens tillgångar övriga fordringsägare till förfång. Konkursökanden brister icke i hänsyn mot dessa, om han mottager vad som erbjudes. Skulle man emellertid anse konkursökanden förpliktad att mottaga betalning av tredje man, tjänade det till föga att tillerkänna honom rätt att avvisa betalning från gäldenären, som lätteligen torde finna medel att, utan att röja sig, genom tredje man erbjuda de medel gäldenären har till hands för fordringens gäldande. Man torde därför böra tillerkänna fordringsägaren rätt att, efter det konkursansökningen framställts, jämväl avvisa betalning, som erbjudes av tredje man. I de fall, då något verkligt intresse föreligger för tredje man att förekomma gäldenärens konkurs — såsom då man håller på att underhandla om en avveckling, som man anser fördelaktigare än konkurs — torde väl i regel konkursökanden finnas villig mottaga betalning, i vilket fall hans konkursansökning naturligtvis förfaller.

I de fall, då konkursansökningen fotas på de speciella konkursgrunder, som omförmälas i 3—5 §§, kan vad ovan anförts synas i någon mån mindre tillämpligt, om man anser, såsom väl torde vara förslagets mening, att i nämnda paragrafer omförmälda fakta föranleda konkurs även om gäldenären trots desammas förefintlighet skulle i stort sett vara solvent. Men även om konkursansökningen i detta fall icke

innebär ådagaläggandet av en bestämd uppfattning att gäldenären är insolvent, visar dock konkursyrkandet en så stark misstanke därom, att det ovan framställda betraktelsesättet även här bör vara befogat.

På grund av vad sålunda anförts hemställes, att i förslaget införes en bestämmelse, varigenom konkurssökanden uttryckligen tillerkännes rätt att efter det konkursansökningen framställts vägra mottaga betalning för den fordran, som ligger till grund för ansökningen.

Vad angår rätten att undvika konkurs genom att ställa säkerhet bör denna naturligtvis följa samma regler, som tillämpas i fråga om betalning. Härom torde emellertid icke behövas något särskilt lagstadgande, då det torde följa av allmänna regler, att en fordringsägare alltid kan avvisa gäldenärens förslag att fordringsägaren skall åtnöjas med ställande av säkerhet.

Justitierådet friherre *Leijonhufvud*:

I samband med frågan om den i 4 § uppställda speciella konkursgrundens befogenhet står ett spörsmål, som varit föremål för uttalanden i olika riktning av kommittén och de sakkunniga och som icke i det remitterade förslaget direkt besvarats. Under det att konkurslagen medger gäldenär att undvika konkurs genom att förnöja borgenären eller, med visst undantag för köpman, ställa borgen för fordringen, innehåller förslaget icke något motsvarande stadgande. Att ett dylikt allmänt och ovillkorligt stadgande icke vore förenligt med förslagets återvinningsbestämmelser torde vara tydligt. Emellertid drager kommittén av förslagets tystnad i förevarande avseende den slutsatsen att under inga omständigheter den konkurssökande borgenären av erbjuden likvid eller säkerhet berövas behörigheten att fullfölja ansökningen. De sakkunniga åter anse behörigheten upphöra, om den erbjudna betalningen av förfallen fordran eller säkerheten, då fråga är om ej förfallen fordran, icke kan återgå i händelse konkurs på grund av annan ansökning skulle inträffa, d. v. s. då betalningen eller säkerheten erbjudes av tredje man.

Det vill synas som om de skäl, vilka de sakkunniga anfört till stöd för den av dem förfäktade uppfattningen, vore mera bärande och att följaktligen den blivande lagen bör hava ett innehåll, som medger en dylik tolkning. Huru med den föreslagna avfattningen av de olika stadgandena tolkningen skulle komma att utfalla måste dock anses tveaktigt. Å ena sidan giver, såsom av de sakkunniga vid den nuvarande 6 § påpekats, den där meddelade föreskriften stöd för deras åsikt. Å andra sidan synes den motsägas av vad 4 § innehåller därom att köpman, som ej inom en vecka efter anmaning betalat förfallen gäld,

skall försättas i konkurs; av denna kategoriska bestämmelse kan anses följa, att betalning, som erbjudes efter berörda tids utgång, icke i något fall förhindrar bifall till konkursansökningen.

Om, på sätt nedan ifrågasättes, 4 § kommer att undergå förändring, torde den sålunda uppkomna tvistiga frågan kunna anses löst i den av de sakkunniga angivna riktningen. I motsatt fall synes uttryckligt lagstadgande i sådant hänseende erforderligt.

Oavsett förhållandet mellan nyssberörda tvistefråga och stadgandet i 4 § torde innehållet i nämnda paragraf icke vara fullt förenligt med förslagets allmänna ståndpunkt rörande gäldenärens insolvens såsom den egentliga konkursgrunden. Att genom 3 § köpmans betalningsinställelse upphöjes till ovillkorlig konkursanledning torde icke innefatta någon oegentlighet under förutsättning att, såsom förslaget ock innebär, den så betraktas endast om den fortfar ännu då beslutet om egendomsavtråde meddelas. Men att utan hänsyn till denna förutsättning konstituera en viss tids underlåtenhet att betala en enstaka skuld såsom absolut konkursgrund synes ej principiellt riktigt.

Anser man det ifrågavarande fallet böra särskilt omnämnas i lagen, synes ur alla synpunkter vara lämpligast att inskränka sig till ett stadgande, som då borde förenas med 3 §, att köpman, som oaktat vederbörlig anmaning en vecka underlåtit att betala klar och förfallen gäld, skall så länge underlåtenheten därefter varar anses hava inställt sina betalningar. Bestämmelsen skulle då mera naturligt anknyta sig till huvudregeln i 3 § och endast innebära uppställandet gentemot köpmannen av en berättigad presumtion för betalningsinställelse men däremot icke, på sätt förslaget synes medföra, åt specialfallet giva en räckvidd utöver den, som tillmätes betalningsinställelse, vilken inträffat utan att betalningsanmaning i den föreskrivna formen ägt rum.

Med en sådan anordning som den nu förordade bortfaller anledningen till den i paragrafen gjorda begränsningen av tiden, inom vilken konkursansökning med åberopande av ifrågavarande grund skall ingivas. Vidtages ej den föreslagna ändringen, torde emellertid böra genom någon jämkning av ordalagen tydligare utmärkas, att genom dröjsmål med konkursansökningen betalningsunderlåtenheten endast förlorar sin verkan såsom absolut konkursskäl; den nuvarande avfattningen kan anses utmärka, ehuru uppenbarligen så ej är meningen, att berörda underlåtenhet efter den stadgade tidens utgång icke skulle få åberopas ens såsom ett indicium för obestånd vid konkursansökning jämlikt 2 §.

Justitierådet *Edelstam*:

Lika med de sakkunniga anser jag, att konkurs bör i visst fall kunna även mot den sökande borgenärens bestridande avvärjas genom erläggande av betalning eller ställande av säkerhet. Godkännes denna uppfattning, synes emellertid erfordras en uttrycklig bestämmelse av innebörd att borgenären förlorar sin behörighet att uppträda såsom konkurs sökande, om han erhåller full, mot återvinning tryggad betalning för förfallen fordran eller på dylikt sätt beskaffad säkerhet för att icke förfallen fordran infrias å förfallodagen. Eljest torde det kunna befaras, att en oriktig lagtillämpning kunde på sina håll vinna insteg. Då nämligen vad 6 och 7 §§ konkurslagen stadga i ämnet icke upptagits i förslaget och nu förevarande paragrafer äro kategoriskt avfattade, skulle väl understundom — i saknad av en bestämmelse med ovan angivna innebörd och med hänsyn till vad kommittén anfört i sin motivering — göra sig gällande den åsikten att betalning eller säkerhet icke under några som helst omständigheter finge påtvingas borgenären. Och om vederbörande domstol ej hyste denna mening utan ansåge betalnings erläggande eller säkerhets ställande få äga rum jämväl mot bestridande, kunde domstolen, därest en bestämmelse av antydnda slag icke meddelats, komma att godtaga betalning eller säkerhet, som med hänsyn till förslagets återvinningsstadganden ej vore tillfredsställande. Jag hemställer förty om införande i förslaget av en dylik bestämmelse. Vinner denna hemställan bifall, läser böra iakttagas, att bestämmelsen insättes såsom en särskild paragraf. Till undvikande av paragrafföljdens rubbande kunde därvid 3 och 4 §§ ånyo sammanföras till en enda paragraf med nummer 3, 5 § åter erhålla nummer 4 och den nya paragrafen få nummer 5.

I 4 § torde slutet av första stycket lämpligen böra erhålla följande lydelse: »skall, där borgenären senast tre veckor efter nämnda tids utgång det yrkar, gäldenären försättas i konkurs.»

Regeringsrådet *Linnér*:

1862 års konkurslag angiver vissa omständigheter, vid vilkas förhandenvaro gäldenär skall på borgenärs ansökan försättas i konkurs. Föreligger icke någon av de uppräknade omständigheterna, kan gäldenären icke mot sitt bestridande åläggas att avträda sina tillgångar. Domstolen har alltså endast att undersöka till- eller frånvaron av den åberopade konkursanledningen utan att kunna ingå i prövning huruvida omständigheterna överhuvud i det individuella fallet äro sådana, att den yrkade påföljden bör inträda. Denna metod, som är typisk för ett äldre lagstiftningssätt, har det föreliggande förslaget principiellt övergivit,

i det att detsamma i likhet med moderna konkurslagar i allmänhet upptager gäldenärens insolvens såsom konkursgrund och överlämnar åt domstolen att i varje föreliggande fall avgöra huruvida insolvens föreligger eller icke. Att förslaget i 2 § ej nöjer sig med den allmänna satsen utan angiver vissa exempel på omständigheter, som i regel kunna anses såsom säkra symptom på insolvens, torde icke innebära någon avvikelse från nämnda princip utan lär allenast avse att giva domstolarna en ledning för bedömandet, vilken möjligen kan vara påkallad särskilt under den första tiden av lagens tillämpning. Däremot torde det icke kunna förnekas, att det innebär ett frångående av den grundläggande ståndpunkten, då förslaget i 3 och 4 §§ upptagit vissa omständigheter såsom ovillkorliga konkursgrunder. Mellan dessa stadganden synes dessutom den inkonsekvensen förefinnas, att betalningsinställelse enligt 3 § skall föranleda konkurs endast om densamma fortfar, då konkursansökning avgöres, under det däremot enligt 4 § underlåtenhet att betala efter uppmaning, som dock närmast torde kunna uppfattas såsom ett specialfall av betalningsinställelse, skall föranleda konkurs även om betalning skett vid nämnda tidpunkt. Stadgandena i 3 och 4 §§ synas ej heller vara motiverade av praktiska skäl. Det torde vara alldeles uteslutet, att icke domstolarna komma att anse betalningsinställelse eller nyssberörda specialfall därav såsom ett synnerligen starkt bevis för gäldenärens insolvens, men gäldenären bör dock icke berövas möjligheten att föra motbevisning. Han kan t. ex. genom intresserade personers mellankomst hava fått sin kredit ordnad, så att han är i stånd att rätteligen betala sin gäld, och då bör han icke sättas i konkurs. Någon fara att gäldenären i saknad av förevarande stadganden skulle obehörigen fördröja konkursen synes icke vara för handen, allra minst med den avvisande hållning till uppskovsbegäran, som förslaget i 16 § intager. 3 och 4 §§ böra således enligt min uppfattning utgå.

På grund av den betydelse betalningsinställelse obestriddligen äger såsom insolvensindicium synes det emellertid lämpligt att i anslutning till kommitténs preliminära förslag upptaga nämnda omständighet bland exemplen i 2 §. Att betalningsinställelse sålunda kommer att angivas såsom bevismedel för insolvens icke allenast för köpman synes vara en fördel. Såsom kommittén framhållit har den utveckling anlita det av kredit i större omfattning numera tagit lett därhän, att begreppet betalningsinställelse väl kan vara tillämpligt utom deras krets, som i lagteknisk mening äro att anse såsom köpmän. Det torde t. ex. icke kunna förnekas, att en jordbrukare, som inlåtit sig i större affärer, kan på ett fullkomligt typiskt sätt inställa sina betalningar. Givet är emellertid,

att betalningsinställelse såsom insolvensbevis alltjämt kommer att få sin största betydelse, då det är fråga om köpmans konkurs.

Anses det av praktiska skäl önskvärt att i lagen uttryckligen angiva köpmans underlåtenhet att oaktat vederbörlig uppmaning inom en vecka betala klar och förfallen gäld såsom betalningsinställelse, synes med den av mig föreslagna uppställningen ej möta hinder att upptaga ett dylikt stadgande såsom särskilt stycke i 2 §.

Om förslaget ändras på sätt här föreslagits, synes därigenom också bliva klart huru den omständigheten att åt sökanden erbjudes betalning skall bedömas. Enligt kommitténs mening inverkar nämnda förhållande icke på ansökningen; enligt de sakkunnigas utlåtande däremot kan gäldenären undgå konkurs därigenom att tredje man erbjuder sökanden betalning för hans fordran. Lagtexten, som synes närmast föranleda den tolkning kommittén omfattat, har dock icke med anledning av de sakkunnigas uppfattning förändrats i denna del. En oklarhet har härigenom uppkommit, som icke bör få kvarstå. Enligt min uppfattning bör den riktiga ståndpunkten vara, att erbjuden betalning, som icke föranleder konkursansökningens återtagande, avvänder konkurs allenast under den förutsättningen att den, eventuellt jämte andra fakta, kan anses innefatta bevis att insolvens icke föreligger. När detta är förhållandet kan icke avgöras av lagen utan måste prövas av domstolen i varje särskilt fall. Att så bör ske blir också klart, om insolvens är den enda konkursgrund lagen känner och frågan om insolvens det enda bevistema, som kommer under bedömande. Vad nu sagts om betalning gäller även om säkerhets ställande.

I 5 § har förslaget med viss ändring av bevisskyldigheten upptagit stadgandena i 2 § 2 mom. konkurslagen, vilka lämna möjlighet för borgenärer med viss förmånsrätt att få gäldenär försatt i konkurs, då förmånsrätten råkar i fara, oberoende av om gäldenären i övrigt har tillgångar till förnöjande av sina borgenärer. Dessa stadganden må anses behövliga så länge man behåller ett system av i lagen uttömmande uppräknade konkursanledningar, vilka icke alltid kunna antagas bereda möjlighet åt ifrågavarande förmånsrättsägare att i rätta ögonblicket få gäldenären försatt i konkurs. Men med förslagets ståndpunkt synas de icke stå rätt väl tillsammans. Då gäldenären skall försättas i konkurs så snart betalningsoförmåga ådagalägges, samt domstolen därvid har fullt fri bevisprövning, böra väl även de borgenärer, om vilka här är fråga, anses säkerställda. Vad särskilt beträffar det fall att gäldenären genom lösöreköpsavhandling försålt egendom, som är föremål för

förmånsrätt, lärer detta alltid, oberoende av särskilt stadgande, komma att betraktas såsom ett synnerligen starkt symtom på insolvens. Jag hemställer alltså, att 5 § måtte utgå.

Lagrådet:

I vissa yttranden hava uttalats farhågor för att förslaget på grund av de svenska domstolarnas stränga fordringar på bevisning skulle komma att minska möjligheten för borgenärer att få gäldenär i konkurs även där förhållandena äro sådana, att konkursansökningen borde beviljas. Vore denna anmärkning riktig, skulle detta innebära, att en modern konkurslagstiftning, som givetvis måste vara grundad på fri bevisprövning, icke för närvarande vore tillräddig. Så illa ställt torde det väl emellertid icke vara. Däremot synes det icke uteslutet att, då sökanden enligt förslaget icke behöver åberopa någon i lagen särskilt angiven omständighet såsom stöd för sitt påstående om gäldenärens insolvens, konkursansökningar kunna göras i utpressningssyfte eller för att bringa en gäldenär på fall. Särskilt under en depressionsperiod lära dylika manipulationer kunna medföra allmänskadliga verkningar. För att i någon mån förebygga ett sådant resultat torde det böra tagas under överbägande om icke bestämmelser böra meddelas om skadeståndsskyldighet för sökande, vars ansökning ej bifalles, efter mönster av 117 § norska konkurslagen.

6 §.

Lagrådet:

Förevarande paragraf motsvarar stadgandet i första punkten av 5 § andra stycket konkurslagen. Under det att enligt sistnämnda lagrum från rätt att begära gäldenärs försättande i konkurs är utesluten borgenär, som för sin fordran har säkerhet genom pant eller genom inteckning i fast egendom, är emellertid enligt förslaget enahanda undantag gjort i fråga om borgenär, som till säkerhet för sin fordran har lös egendom såsom pant eller eljest under panträtt i handom eller inteckning i fast egendom. Med den ändrade formuleringen torde någon ändring i sak ej vara åsyftad. Det kan dock ifrågasättas huruvida icke de föreslagna ordalagen innebära en sådan. På sätt kommittén i sin motivering till 23 och 24 §§ i förslaget påvisat torde i praxis vara antaget, att, då i 13 § konkurslagen talas om intecknings- eller panthavare, med sistnämnda uttryck avses icke blott borgenär, som har lös egendom såsom pant eller eljest under panträtt i handom, utan även den, som har sådan panträtt i fast egendom, varom förmäles i 11 kap. 2 §

jordabalken och i 17 kap. 6 § handelsbalken eller som är medgiven i en del särskilda författningar, exempelvis för odlingslån och s. k. premielån. Den tolkningen synes då naturlig, att även i 5 § konkurslagen åsyftas panthavare i antydda vidsträcktare bemärkelse. Skäl torde ock saknas, varför inteckningshavare och de, som eljest hava panträtt i fast egendom, icke skulle vara likställda i fråga om befogenheten att söka gäldenären i konkurs. Därutinnan lär ej heller erfordras undantag beträffande sjöpanthavare, även om måhända dessa icke skulle träffas av bestämmelserna i 5 och 13 §§ konkurslagen. Lagrådet hemställer fördenskill, att förevarande paragraf i nu berörda hänseende måtte bringas till överensstämmelse med 23 § i förslaget, som i denna del erhållit en avfattning ägnad att omfatta samtliga innehavare av pant-rätt i fast och lös egendom.

Justitierådet friherre *Leijonhufvud*:

Enligt gällande rätt är panthavare utesluten från rätten att påkalla gäldenärens försättande i konkurs, om han ej kan visa, att panten är otillräcklig till gäldande av hans fordran. Förslaget åter innebär, att panthavare är därtill berättigad, därest icke gäldenären styrker pantens tillräcklighet. Kommittén synes hålla före, att konkurslagens ståndpunkt i bevisningsfrågan är principiellt oriktig och att överhuvud fullgiltiga teoretiska skäl saknas för att neka borgenär med betryggande säkerhet rätten att påkalla konkurs, ehuru vissa praktiska hänsyn ansetts betinga stadgandets kvarstående, dock med berörda omkastning av bevisskyldigheten.

Vid sitt yttrande om obehörigheten av att utesluta panthavare från talerätt torde kommittén närmast haft tanken fäst på den av kommittén i annat sammanhang framhållna intressegemenskapen mellan en persons borgenärer, varav förmenats följa, att envar av dem är representant för detta gemensamma intresse. Konkursens ändamål är dock endast att bereda varje borgenär tillfälle att utfå sin behöriga andel av gäldenärens tillgångar, så att ej någon gynnas på de andras bekostnad, men däremot icke att giva borgenär, som genom specialexekution i tillgångarna kan tillfullo utfå sin rätt, någon annan utväg därtill. Häri torde ligga den teoretiska grunden till säkerställd borgenärs uteslutande från rätten att uppträda som konkurssökande. Att han oaktat brist på eget intresse av att framtvinga konkurs ändock skulle kunna uppträda för andra borgenärs räkning torde ej vara riktigt så länge man ej gjort det till en plikt såväl för gäldenär att avträda sina tillgångar så snart

han är på obestånd som för offentlig myndighet att ingripa för ernående av samma resultat.

Om man sålunda finner ett specialstadgande angående panthavare i och för sig vara behörigt, bör frågan om bevisskyldighetens fördelning lösas enbart med hänsyn till vad sakens natur kräver. Vad då beträffar avtalsenlig pant torde sannolikheten vara störst för det antagandet att borgenär, som ansett gäldenärens förmögenhetsställning vara sådan, att särskild säkerhet för fordringen är av nöden, då ock betingat sig full säkerhet. Det synes med avseende härå böra ankomma på borgenären att, om han vill åberopa vare sig att säkerheten från början varit otillräcklig eller att den sedermera nedgått i värde, därom förebringa utredning. Jämväl läser den skyldighet i fråga om bevisning, som förslaget pålägger gäldenären, i en del fall svårligen kunna av honom fullgöras. Även om vidkommande lagbestämd pant en presumption för pantens tillräcklighet ej alltid vore befogad, särskilt om, såsom förslaget avser, under panträtt inbegripes retentionsrätt, läser dock därav ej betingats, att bevisningsregeln uppställs annorlunda än som i fråga om pant av det först omnämnda slaget är naturligast, och att giva olika bestämmelser för de båda fallen torde ej kunna ifrågakomma.

Det hemställes förty om bibehållande av nuvarande lags ståndpunkt i förevarande avseende.

Regeringsrådet *Linnér*:

Med hänsyn till vad justitierådet friherre Leijonhufvud anfört angående bevisskyldighetens fördelning instämmer jag i hans hemställan.

12—14 §§.

Justitierådet friherre *Leijonhufvud*:

Förslaget inför den nyheten att, då frågan om gäldenärs försättande i konkurs skall hänskjutas till rätten, kallelse till rättens sammanträde kan tillställas sökanden och gäldenär, som fått del av ansökningen, genom rekommenderat brev. Utvägen synes vara praktisk och icke böra möta några betänkligheter. De närmare stadgandena härom i vad de avse gäldenären innehålla, att föreläggandet för honom att förklara sig över konkursansökningen skall innefatta erinran att han kan vardas kallad till rätten genom meddelande per post och, i händelse ej tillförlitlig upplysning om hans postadress föreligger, jämväl upptaga en anmaning till honom att hos konkursdomaren anmäla postadress samt att, om vid kallelsens utfärdande vunnits tillförlitlig upplysning om gälde-

närens postadress, kallelsen må avsändas i rekommenderat brev. Har sådan upplysning ej vunnits, skall tydligen, ehuru det ej direkt utsäges, kallelsen i eljest vanlig ordning delgivas gäldenären.

Mot vad sålunda föreslagits må erinras, att om, såsom ordalagen kunna tolkas, det åsyftas, att ett misstag av domaren vid bedömandet av berörda upplysnings tillförlitlighet skulle göra kallelsen ogiltig och kunna av gäldenären åberopas såsom grund för talan mot beslut om hans försättande i konkurs, därav kunde uppstå olägenheter. Och även om det göres tydligt, att kallelse genom posten är giltig så snart domaren finner uppgiften om gäldenärens adress vara tillförlitlig, är ju alltid möjligheten av ett misstag tänkbar, så att gäldenären kan bliva dömd utan att han haft tillfälle att vid rätten yttra sig och utan att han haft kännedom om den risk, för vilken han i sådant hänseende varit utsatt.

De antydda betänkligheterna äro givetvis av ringa praktisk betydelse. Men även fränsett dem synes saken kunna ordnas på ett enklare och fullt betryggande sätt, nämligen så att föreläggandet för gäldenären att förklara sig skall innehålla jämväl uppmaning att, om han ej medgiver ansökningen, inkomma med uppgift å den postadress, under vilken han vill hava sig tillställd underrättelse om tiden, då rätten kommer att sammanträda för prövning av ansökningen, vid äventyr att han ej varder till sammanträdet kallad och att målet utan hinder av hans utelämnande prövas. Föreskriften i 14 § om kallelse skulle då endast innehålla, att gäldenär, som uppgivit adress, skall kallas genom rekommenderat brev. Man lär med stadganden av dylikt innehåll icke ställa för stora anspråk på gäldenärens självverksamhet.

Vad angår sökanden synes lämpligast, att i 9 § gives anvisning till honom att i ansökningen uppgiva postadress, varjämte beträffande sökande, som ej fullgjort detta, nyssberörda föreläggande skulle innehålla anmaning i sådant hänseende vid påföljd att han ej erhåller kallelse till rätten; om hans kallande skulle gälla samma bestämmelse som antytts i fråga om gäldenären.

Att sökanden således icke skulle ovillkorligen kallas till rätten torde icke i sak innebära annat än vad med förslaget 14 § åsyftas. Då däri föreskrives, att tiden för rättens sammanträde skall bestämmas med hänsyn endast därtill att kallelse kan dessförinnan delgivas gäldenären, synes därav framgå, att tiden kan komma att utsättas så, att kallelse å sökanden ej kan medhinnas. Längre fram i paragrafen ålägges emellertid konkursdomaren att kalla båda parterna. Denna bestämmelse lär, om förslaget ej omarbetas i ovan angivna riktning, böra jämkas så, att meningen blir tydliggjord. Under samma förutsättning torde icke

böra saknas stadgande huru förfaras skall, om verklig delgivning av kallelsen i något undantagsfall skulle ifrågakomma och vederbörande ej kan anträffas.

Ifrågavarande kallelse skall enligt förslaget innehålla tillkännagivande att parts utevaro ej hindrar målets avgörande. Konkurslagen talar endast om sådan påföljd av gäldenärens underlåtenhet att inställa sig. Av den förändrade redaktionen synes kunna dragas den slutsatsen att vid sökandens eller båda parternas uteblivande rätten skall i varje händelse vara pliktig att ingå i materiell prövning av konkursansökningen. Därav torde dock kunna uppkomma mindre tillfredsställande resultat. Lämpligare förefaller det att bibehålla gällande lags ståndpunkt och låta rätten efter allmänna rättsregler bedöma vilken verkan sökandens frånvaro i de olika fallen skall anses medföra.

Det synes böra i lagtexten utsägas, att fråga är endast om utevaro utan anmält och styrkt laga förfall, varjämte jämkning av ordalagen i 14 § erfordras för att utmärka, att påföljden av sådan utevaro skall angivas även i den i andra stycket omförmälda kungörelsen.

I 13 § stadgas, att konkursansöknings delgivning med gäldenär, som befinner sig utom riket och icke här ställt ombud för sig, kan, även om han vistas å känd ort, underlåtas och målet ändock hänskjutas till rätten, om vars sammanträde gäldenären då underrättas endast genom kungörelse i allmänna tidningarna, därest konkursdomaren med avseende å vistelseortens avlägsenhet eller andra omständigheter finner det icke skäligen böra åligga borgenären att där delgiva gäldenären ansökningen. Härigenom skulle i konkursrätten införas en nyhet, som saknar motsvarighet på andra områden och som knappast synes befogad. Borgenärernas obestridliga intresse av att snabbt och lätt komma till sin rätt läser dock icke få tillgodoses på bekostnad av behörig rättssäkerhet för gäldenären. Och med denna grundsats torde icke vara förenligt att låta av domarens beprövande bero huruvida en person, som sört för att hans vistelseort är känd, skall på eljest vanligt sätt erhålla känedom om ett i alla hans förhållanden så djupt ingripande rättsanspråk som en konkursansökning. Det tillstyrkes förty, att omförmälda stadgande måtte utgå.

Justitierådet *Edelstam* och regeringsrådet *Linnér*:

Vi instämna i vad justitierådet friherre Leijonhufvud yttrat dels beträffande påföljden av parts utevaro från rätten vid behandling av konkursansökning och dels därom att nämnda påföljd bör angivas även i den i 14 § andra stycket omförmälda kungörelsen.

15 §.

Lagrådet:

Orden »domstol, dit talan mot skiljedomen instämts», torde böra utbytas mot det i 46 § utsökningslagen förekommande, även på högre instans syftande uttrycket »domstol, där talan mot skiljedomen är anhängig».

16 §.

Justitierådet friherre *Leijonhufvud:*

Av motiven till paragrafens senare del, vilken tillfogats av de sakkunniga, framgår såsom avsett, att, om uppskov beviljas i mål om egenomsavträde, urtima ting kan utsättas även på gäldenärens begäran och att kostnaden för det urtima tinget jämväl i så fall skall bestridas av sökanden ävensom att rätten kan efter eget beprövande utan någon parts begäran eller mot parternas önskan utsätta målets fortsatta handläggning till sådant ting med enahanda skyldighet för sökanden i fråga om kostnaden. Enligt den föreslagna ändringen i 17 kap. 4 § handelsbalken kan sökanden, om ansökningen bifalles, med förmånsrätt i konkursen bevaka kostnaden för gäldenärens försättande i konkurs, och torde under den sökanden därutinnan medgivna rätt inbegripas kostnad för urtima ting i nyss angivna fall. Det kunde ifrågasättas huruvida de grundsatser, som sålunda synas vara avsedda att gälla och vilka stå i strid med vad i 4 kap. 2 § rättegångsbalken är stadgat om rättegångsmål, kommit i alla avseenden till fullt tydligt uttryck i lagtexten liksom huruvida de överhuvud böra införas på förevarande område. Lämpligast synes vara att här kvarstå på gällande lags ståndpunkt och således låta ifrågavarande bestämmelse utgå. Finnes så ej böra ske, torde såsom antytts bestämmelsen behöva i någon mån förtydligas. I varje fall läres för vinnande av överensstämmelse med 14 § jämkning i avfattningen erfordras, så att därav framgår, att på landet rätten ej må mot båda parternas önskan utsätta urtima ting för det uppskjutna konkursmålets behandling.

Justitieråden *Améen* och *Edelstam* samt regeringsrådet *Linnér:*

Såsom redan inom lagrådet framhållits torde på landet rätten ej böra äga att mot bestridande av båda parterna uppskjutna konkursansökningens handläggning annat än till lagtima ting.

19 §.

Justitierådet *Anéen* och regeringsrådet *Linnér*:

Beslutet om gäldenärens försättande i konkurs bildar enligt förslaget en tidpunkt, som i flera avseenden är av ingripande betydelse med avseende på konkursens materiella rättsverkningar (se t. ex. 22, 121 och 194 §§).

Redan bevisföringen angående den tid på dagen, då ett dylikt beslut meddelats, torde kunna möta svårigheter. Än vanskligare lär det kunna bliva att styrka den exakta tidpunkten för en privat rättshandling, vars rättsverkningar bero på tidsförhållandet mellan dess företagande och konkursbeslutet. I rättssäkerhetens intresse synes det därför bäst att föreskriva, att verkan av beslut om gäldenärs försättande i konkurs skall anses inträda från och med den dag, då beslutet meddelas. Stadgandet torde till undvikande av upprepning lämpligen kunna infogas såsom ett första stycke i 19 §.

20 §.

Lagrådet:

Enligt kommitténs förslag skulle kallelse till första borgenärssammanträdet avsändas senast tio dagar före sammanträdet. Denna tid har i det remitterade förslaget nedsatts till en vecka. Tidsförkortningen synes kunna medföra, att i en del fall borgenärer icke komma i tillfälle att behörigen bevaka sin rätt vid det å sammanträdet förekommande viktiga valet av förvaltare och än mindre erhålla tillräckligt rådrum för anskaffande av de för ett gott val erforderliga upplysningarna om boets beskaffenhet och tillgängliga personers kvalifikationer som förvaltare. Återgång till kommitténs förslag torde därför vara tillrådlig; den av kommittén angivna tiden synes vara den kortaste som bör ifrågakomma. Av en sådan ändring betingas ock utsträckning av den i 19 § omförmälda tiden, inom vilken sammanträdet skall hållas, i enlighet med vad av kommittén föreslagits.

I alla händelser lär det för inskräpande av vikten av att kallelserna komma borgenärerna tillhanda så fort ske kan bestämmelsen om deras avsändande böra uttala, att avsändandet skall ske snarast möjligt och senast viss tid före sammanträdet.

Justitierådet *Edelstam* och regeringsrådet *Linnér*:

Under det att i 15 § konkurslagen stadgas, att kungörelse om konkursutbrottet skall införas en gång i tidning inom orten, där så ske

kan, skall enligt 20 § i förslaget sådan kungörelse införas två gånger i en eller två ortstidningar. Med hänsyn till den numera inträdda mycket stora stegringen i annonsprisen synes emellertid böra tagas under övervägande huruvida icke ifrågavarande kungörelse lämpligen bör — i likhet med övriga konkurskungörelser — införas i ortstidningarna allenast en gång.

Justitierådet *Edelstam*:

Bestämmelsen i 20 § om kallelsebrev till kronans ombudsman i orten lärer såsom överflödig kunna utgå. Redan på grund av stadgandet om underrättande av alla kända borgenärer skall ju ombudsmannen i regel erhålla kallelse; och där kronan icke är borgenär saknas anledning att underrätta ombudsmannen. Anses bestämmelsen dock böra bibehållas, synes, på sätt i ett över förslaget avgivet yttrande blivit ifrågasatt, erinran böra göras om kallelsebrev jämväl till kommunala uppboordsmän.

21 §.

Lagrådet:

Av enahanda grunder som föranlett stadgandet i 85 § tredje stycket andra punkten utsökningslagen torde förevarande paragrafs bestämmelser om fartygslott böra ändras till överensstämmelse med berörda stadgande och således skyldighet föreskrivas för konkursdomaren att ofördröjligen insända anmälan om konkursen till den myndighet, som för fartygsregistret, samt därvid meddela de uppgifter, som erfordras för fartygets säkra urskiljande. Iakttages detta, lärer ändring böra ske i 25 § av förordningen den 16 oktober 1901 angående registrering av svenska fartyg.

Justitierådet *Améen*:

Redaktionen av sista punkten torde böra något jämkas för att tydligare angiva, att det icke är å nästa rättegångsdag efter det boupp-teckningen inkommit till konkursdomaren utan vid första möjliga rättegångstillfälle efter det Stockholms rådstuvurätt mottagit konkursdomarens anmälan som föreskrivna anteckningar skola äga rum.

22 §.

Lagrådet:

I nära samband med stadgandet om när gäldenären mister rådhjheten över sin till konkursmassan hänförliga egendom står frågan om

och i vad mån gäldenären oaktat konkursbeslutet må bibehålla rätt att föra talan vid domstol eller eljest hos myndighet. Förslaget besvarar emellertid lika litet som konkurslagen ifrågavarande spörsmål.

I de flesta utländska lagar behandlas omförmälda fråga, i åtskilliga av dem synnerligen ingående. Saknaden i vårt land av dylika bestämmelser föranleder en föga tillfredsställande osäkerhet vid bedömandet av hithörande tvistepunkter. Otivvelaktigt hade det varit önskvärt, att den utredning, som föregått upprättandet av förevarande lagförslag, sträckt sig även till berörda område, så att det nu kunnat bedömas i vad mån lagstiftningsåtgärder där lämpligen må kunna vidtagas. Då sådan utredning ej föreligger, har lagrådet, med hänsyn till den tid som stått till buds, måst inskränka sig till en erinran om den brist i lagstiftningen, som på denna punkt kommer att kvarstå.

23 och 24 §§.

Lagrådet:

Till stadgandet i 23 § första stycket därom att, sedan beslut om egendomsavträde meddelats, utmätning å konkursboet tillhörig egendom ej må ske torde för vinnande av större tydlighet böra göras det tillägg att, om sådan åtgärd ändock kommit till stånd, den är utan verkan.

Ur ordalydelsen av 24 § första stycket skulle kunna utläsas, att, därest i där avsedda fall före beslutet om egendomsavträde ansökan om utmätning eller om förordnande enligt 28 § utsökningslagen gjorts men icke före samma tidpunkt utmätningssman verkställt utmätningen eller överexekutor meddelat beslut om fastighetens försäljning, den sökta åtgärden icke skulle få vidtagas. Av en jämförelse med innehållet i 23 § andra stycket framgår dock, att så ej är meningen. En redaktionell jämkning av förstberörda bestämmelse torde förty vara erforderlig.

Justitierådet friherre Leijonhufvud:

Huruvida 13 § konkurslagen, som skall ersättas av ifrågavarande paragrafer, syftar på andra exekutiva åtgärder än utmätning och därmed likställd åtgärd enligt 28 § utsökningslagen är ovisst. Frågan torde dock böra besvaras nekande, särskilt i betraktande av vad vid högsta domstolens granskning av förslaget till förstnämnda lag förekom. I det förslag till ändrad lydelse av 13 §, som inom högsta domstolen framlades, talades nämligen endast om utmätning, utan att någon antydning gjordes, att därmed någon ändring åsyftades i fråga om stadgandets räckvidd.

Det kan emellertid ifrågasättas om icke lämpligen i lagen bör införas ett stadgande rörande inverkan av konkurs å sådan åtgärd till fordrans betryggande, som omförmåles i 8 kap. utsökningslagen. Vid granskning av de olika fall, som kunna tänkas förekomma, torde befinnas, att, sedan konkurs inträtt, borgenär — med undantag för sjöpanthavare — saknar befogat intresse av att få dylik åtgärd vidtagen eller, om den redan ägt rum, vidmakthållen. Stadgandet i fråga, om ett sådant anses böra införas, skulle alltså innehålla förbud mot beviljande efter konkursbeslutets meddelande av sådan handräckning och föreskrift att, om den tidigare kommit till stånd, den förfaller, dock med nyss antydda undantag.

26 §.

Justitieråden *Améen* och *Edelstam*:

Bestämmelserna i paragrafens första och andra stycken äro i viss mån ofullständiga. Sålunda saknas föreskrifter om förfaringssättet, då Kungl. Maj:t med ändring av hovrätts utslag, varigenom underrätts beslut om egendomsavträde upphävts, fastställt sistnämnda beslut. Ej heller finnes stadgande att, då beslut om egendomsavträde meddelats först av hovrätt eller Kungl. Maj:t, konkursdomaren skall underrättas därom. Överhuvud synes lämpligt, att konkursdomaren alltid erhåller underrättelse om högre rätts beslut i mål angående egendomsavträde. Det hemställes förty om införande av erforderliga bestämmelser i nu angivna hänseenden.

28—37 §§.

Lagrådet:

Förslagets bestämmelser rörande de fall, i vilka återvinning till konkursbo må ske, omfatta dels regler för speciella fall, såsom beträffande återgång av gåva, betalning av gäld, bodelning m. m., dels regler avsedda att gälla i fråga om avtal i allmänhet. Dessa sistnämnda, vilka för sin tillämplighet förutsätta ond tro — på olika sätt bestämd — hos gäldenärens medkontrahent, äro ställda främst; de återfinnas i 28 och 29 §§. De speciella reglerna, som följa därefter, äro i vad de röra avtal icke ämnade att vara uttömmande. Om jämte de i dem angivna förutsättningarna tillika ond tro hos medkontrahenten är för handen, skall fallet bedömas icke efter dessa regler utan jämlikt 28 respektive 29 §, dock med viss inskränkning beträffande gåva på sätt nedan närmare angives. Betydelsen av denna åtskillnad framträder däruti att dels återvinning enligt 28 § kan ske även om längre tid förflutit mellan avtalet och konkursansökningen än den, som eljest är avgörande, och

dels, på sätt i 37 § kommer till synes, vid återgång av gåva eller bodelning gåvotagare eller bodelägare i god tro tilldelats i vissa hänseenden en gynnsammare ställning än andra, från vilka återvinning äger rum. I övrigt är det i materiellt avseende utan betydelse huruvida specialregeln eller det allmänna stadgandet kommer i tillämpning.

Det åsyftade förhållandet mellan 29 § och de sedermera givna bestämmelserna om återgång av vissa slag av avtal framgår knappast ur avfattningen så klart och lättfattligt som vore önskvärt. Härförutom följer av innehållet i 29 och 30 §§, att — ehuru gåva går åter, då fråga är om lös egendom, så snart gåvan ej fullbordats mera än etthundra-åttio dagar före konkursansökningen och, beträffande fastighet, när lagfart å fånget ej skett tidigare — gåvotagaren, även om han visas vara i ond tro enligt vad i 29 § sägs, dock behandlas såsom besittare i god tro, om gåvan fullbordats mera än sextio dagar före nyss angivna tidpunkt. Denna oegentlighet synes med den antagna uppställningen icke kunna avhjälpas med mindre den kritiska tiden i 29 § beträffande gåvoavtal utsträcker till likhet med den i 30 § stadgade. Därvid komme dock sistnämnda paragraf att formellt framstå som ett upprepande av den föregående; i likartat hänseende kan ock anmärkning riktas mot det föreslagna andra stycket av 34 §, vars upptagande betingats av det system, som kommit till användning vid återvinningsreglernas utarbetande.

Större tydlighet torde kunna vinnas och de antydda olägenheterna avlägsnas därigenom att 28 och 29 §§ flyttas från sin nuvarande plats och inskjutas i omvänd ordning efter 33 §, därvid 29 § begränsas att omfatta avtal, som i andra fall än förut — i 30 och 31 §§ — sagts blivit ingångna till skada för borgenärerna. Andra stycket i 34 § skulle bortfalla. Slutligen skulle de i 37 § förekommande hänvisningarna till 29 § ersättas av ett stadgande, enligt vilket den förut antydda gynnsammare ställningen skulle tillkomma gåvotagare och gäldenärens make eller dennes arvinge, då han icke visas hava ägt kännedom om gäldenärens obestånd eller om konkursansökningen.

Av den nu föreslagna anordningen skulle visserligen i fråga om återgång av gåvoavtal uppkomma en olikhet mot vad enligt det remitterade förslaget gäller, i det att även mot gåvotagare, som ägde kännedom om obeståndet eller konkursansökningen utan att dock 28 § vore tillämplig, återvinning skulle kunna yrkas endast om borgenärerna lidit märklig skada. Berörda olikhet skulle emellertid blott innebära en återgång till konkurslagens ståndpunkt och torde dessutom i realiteten sakna egentlig betydelse. Återvinningstalan lärer väl endast undantagsvis ifrågakomma, om därav icke är att påräkna nämnvärd vinst för borgenärerna.

En annan avvikelse skulle föreligga därutinnan att enligt lagrådets förslag en gåvotagare, som ägt kännedom om obeståndet, icke skulle kunna, för att befria sig från att behandlas såsom om han vore i ond tro, föra bevisning om att anledning saknats för honom till antagande att avtalet skulle lända borgenärerna till förfång. Även här gäller, att olikheten är av mera formell natur. Möjligheten att förebringa dylik bevisning torde, då fråga är om gåva, knappast behöva tagas i betraktande. Vad nu anförts gäller jämväl beträffande bodelning.

Vad angår de särskilda bestämmelserna i förevarande paragrafer synes, utöver vad redan anmärkts, följande vara att erinra.

Med det system, som här förordats, torde bättre överensstämma, att ur 28 § uteslutes den del, som avser avtal med gäldenärens make, och i stället till 34 § fogas ett tillägg av innehåll att till återgång av avtal mellan gäldenären och hans make enligt 28 § skall dömas även om avtalet ingåtts tidigare än där sägs.

Då i 29 § såsom förutsättning för återgång av avtal kräves kännedom hos gäldenärens medkontrahent om obeståndet, synes därmed möjligheten till återvinning bliva väl mycket begränsad. De sålunda valda ordalagen lära ej heller fullt återgiva vad som åsyftats att med dem uttrycka. Av kommitténs motiv synes framgå, att kommittén ansett återvinning böra stå öppen, då medkontrahenten haft skälig anledning antaga, att gäldenären vore på obestånd eller genom avtalet skulle komma på obestånd. Att giva en därmed överensstämmande tolkning åt paragrafen låter sig dock icke göra; särskilt talar däremot den betydelse, i vilken ordet »kännedom» nyttjas i 28 §. Lagrådet hemställer förty om sådan jämkning av stadgandet, att återvinning må ske, om medkontrahenten hade skälig anledning antaga, att gäldenären var på obestånd. Iakttages detta, bör såväl enahanda omformulering göras i 31, 32 och 121 §§ som ock motsvarande uttryckssätt komma till användning vid den omarbetning av 37 §, som förut tillstyrkts.

Är fråga om återgång enligt 29 § av avtal, varigenom gäldenären avhänt sig fast egendom, torde sådan under viss förutsättning böra ske även då avtalet slutits tidigare än i paragrafen sägs, nämligen om lagfart sökts först under den där angivna tiden. Genom en sådan ändring skulle överensstämmelse i berörda hänseende vinnas med 30 §.

Även uti det i andra punkten av första stycket i 34 § avsedda fallet skall enligt förslaget bodelning mellan gäldenären och hans make eller dennes arvingar återgå oaktat maken eller arvingarna saknade skälig anledning till antagande att gäldenären ville gynna dem framför övriga borgenärer. Tillräcklig grund torde emellertid saknas att i detta fall behandla

maken och arvingarna strängare än då gäldenären eljest gynnat make genom betalning med annat än vanliga betalningsmedel. Stadgandet synes därför böra undergå sådan ändring, att återgång må kunna hindras genom bevisning, varom förmäles i 31 § tredje stycket.

Vad med 35 § åsyftas synes enklare och tydligare kunna uttryckas med ett stadgande att i där omförmälda fall skall i avseende å rätten att söka återvinning anses som om konkursansökningen gjorts, då beslutet om inledande av ackordsförhandling meddelades, samt att, om åtgärd, varom i 29, 30, 31, 32 eller 34 § förmäles, vidtagits efter meddelandet av nämnda beslut, den, gentemot vilken gäldenären vidtog åtgärden, skall anses hava därvid insett, att gäldenären var på obestånd.

Då vid iakttagande härav 35 § icke skulle uttala någon självständig återvinningsregel utan endast innehålla modifikationer av andra paragrafer, lära hänvisningarna till 35 § kunna utgå ur såväl 36 som 37 §.

I 36 § torde böra tydligare utmärkas, att 34 § där åsyftas endast i vad den har avseende å återgång av betalning av förfallen gäld.

Justitierådet *Améen*:

Med de i 28 § förekommande orden »avtal, varav kommit skada för borgenärerna», har kommittén enligt sina motiv avsett att träffa icke blott sådana fall, där skadan följer omedelbart av avtalet, utan även de avtal, som icke direkt förorsakat boet någon förmögenhetsförlust men genom att utbyta boets egendom mot annan för gäldenären underlättat åtgärder, som haft till följd, att egendomen undandragits från att gå i betalning för gäld. Såsom exempel nämnes, att gäldenär säljer egendom ur boet för att bereda sig reskassa för ett tillämnat och sedermera verkställt avvikande. Förmodligen avser kommittén även sådana fall, där gäldenär t. ex. avyttrat egendom för att skaffa sig medel att föra ett högt liv innan den förutsedda konkursen inträffar.

Det synes emellertid kunna ifrågasättas om paragrafens ovannämnda ordalag på ett tillfyllestgörande sätt giva uttryck åt vad man sålunda avsett. Skall återvinning kunna äga rum i sådana fall, som åskådliggjorts i de anförda exemplen, torde ett förtydligande av lagrummets innebörd vara nödvändigt.

En viss tvekan läser dock vara befogad om skäl verkligen föreligga att så utsträcka återvinningsrätten. Praktiskt taget torde detta vara tämligen ändamålslost, då det väl ytterst sällan kan ledas i bevis, att gäldenärens medkontrahent haft kännedom om det sätt, varpå gäldenären tänkt använda den valuta han vid avtalet bekommit.

Justitierådet *Edelstam* och regeringsrådet *Linnér*:

Med den lydelse 28 § erhållit undantagas från dess tillämplighetsområde de fall, i vilka gäldenären avsett att gynna en enskild borgenär med betalning eller säkerhet till skada för de övriga. Vad kommittén till stöd härför anfört synes icke vara övertygande. Även ett förfarande av nämnda beskaffenhet torde innebära en handling av oredlighet, som bör drabbas av återgång. En dylik omfattning har i åtskilliga utländska rättssystem givits åt den allmänna återvinningsregel, som upptagits i anslutning till *actio pauliana*. Kommitténs preliminära förslag intog också en sådan ståndpunkt. En återgång till detta förslag synes önskvärd.

I 29 § synes böra tydligare än som skett utmärkas, att den för borgenärerna uppkomna skadan skall hava inträffat genom själva ingåendet av avtalet. Därigenom skulle bättre än som nu är fallet framgå, att paragrafen beträffande skadans uppkomst uppställer annan fordran än 28 §.

Regeringsrådet *Linnér*:

Det i 31 § använda uttrycket »sådan säkerhet» synes lämna rum för tvekan huruvida därmed avses att inskränka återvinningsregeln till de fall, då vid fordringens tillkomst pantsäkerhet — i motsats mot säkerhet av annat slag — ej varit betingad, eller om stadgandet är tillämpligt jämväl i det fall att visserligen pantsäkerhet, men ej just den pant som lämnats, varit avtalad eller om till äventyrs tillämpligheten skall vara beroende på en jämförelse mellan den betingade och den lämnade pantens värde. Den legala presumptionen för att borgenärernas rätt trädes för nära torde omfatta alla de fall då den pant, som under den kritiska perioden lämnas, ej är identisk med den avtalade, där denna varit individualiserad. Det ankommer sedan på borgenären att genom bevisning om sin goda tro fria sig från återgångskrav. För att tydligt angiva vad som sålunda bör anses vara stadgandets innebörd, torde ordalagen i 31 § första och andra styckena få undergå någon jämkning. Jämväl 32 § torde böra undergå förtydligande i enlighet med vad som anförts beträffande 31 §.

Justitierådet friherre *Leijonhufvud* och regeringsrådet *Linnér*:

32 § omfattar såväl rättshandlingar, vilka icke ens presumeras vara annat än fullt lojala, som ock åtgärder i syfte att gynna vissa borgenärer på de övrigas bekostnad. Återgång av de förra synes böra begränsas till sådana fall, då enligt de allmänna grunderna för återvin-

ningsreglerna intressegemenskapen borgenärerna emellan bör utöva inverkan på en rättshandlings bestånd, oberoende av illojalt syfte. Dyligt förhållande torde i nära anslutning till gällande rätt kunna anses vara förhanden, då borgenären äger kännedom om konkursansökningen eller om gäldenärens betalningsinställelse. På dessa fall kan också med fullt fog tillämpas kommitténs uttalande att borgenären bör vid mottagandet av betalningen eller panten hava klart för sig, att densamma kan komma att återgå.

Då nyssnämnda tydliga indicier för insolvens icke föreligga, bör återvinningen inskränkas till de fall, då ett syfte att gynna borgenären framför övriga borgenärer är bevisat. Därmed torde helt säkert sådana fall komma att drabbas, då t. ex. en mäktig borgenär i sista ögonblicket pressar sig till betalning eller en förut utfäst pant eller gäldenären använder de sista penningtillgångar han lyckats anskaffa till utbetalning åt släktingar eller vänner. Men å andra sidan undgår man det osäkerhetstillstånd, som förorsakas av stadgandet i dess föreslagna omfattning och som kan framkalla ansträngningar från en borgenär, som lyckats få betalning för sin fordran, att skjuta undan en hotande konkursansökning tills den kritiska perioden gått förbi. I motsatt fall kan stadgandet förhindra, att en gäldenär, som har utsikt att till allas båtnad ordna sina affärer utan konkurs, om han erhåller något anstånd eller kortvarig ny kredit, kommer i åtnjutande av sådan förmån.

De subjektiva förutsättningarna synas således böra vara, att borgenären ägt skäligen anledning till antagande att gäldenären ville gynna honom framför övriga borgenärer eller haft kännedom om konkursansökningen eller gäldenärens betalningsinställelse. I förra fallet uppstår alltså den skillnaden från 31 § med dess objektiva kriterier, att bevisskyldigheten omkastas. Det torde kanske böra erinras, att 28 § ej heller med den ändring, varom förut hemställts, kommer att omfatta tillämpningsområdet för 32 § efter den nu förordade begränsningen.

Iakttages vad sålunda föreslagits, förfaller den av lagrådet gjorda hemställan angående omformulering av föreskriften om de subjektiva förutsättningarna i 32 §. Därjämte skulle i 35 § erfordras stadgande att, om åtgärd, varom i 32 § förmäles, vidtagits efter meddelandet av beslut om inledande av ackordsförhandling, den, gentemot vilken gäldenären vidtog åtgärden, skall anses hava haft skäligen anledning till antagande att gäldenären ville gynna honom framför andra borgenärer.

Justitieråden friherre *Leijonhufvud* och *Edelstam* samt regeringsrådet *Linnér*:

Då egendom, som skall återställas, ej finnes i behåll eller intecknad fordringshandling ej kan tillhandahållas, är konkursboet enligt första stycket i 37 § berättigat till ersättning för därigenom uppkommen skada. För de fall av gåva eller bodelning, då ond tro ej förutsättes hos den, till vilken egendomen eller handlingen i fråga överlåtits av gäldenären, stadgas emellertid den inskränkningen att ersättningsskyldighet icke åligger gåvotagaren i vidare mån än han av gåvan haft vinst samt gäldenärens make eller arvinge, till den del de gynnats vid bodelningen, i vidare mån än de därav haft vinst. Ersättningsskyldighetens omfattning skall således i dessa fall bestämmas efter grundsatsen om obehörig vinst. Vad sålunda föreslagits innebär införande i den svenska rätten av en princip, som i stort sett torde vara för densamma främmande; där det i föregående lagstiftning av allmänare räckvidd kunnat ifrågasättas att bringa densamma till användning, har så icke skett. Redan ur denna synpunkt är det ägnat att väcka betänkligheter att förorda förslaget till antagande. Därtill kommer, att de invecklade och omstridda frågor, vilka torde uppstå vid grundsatsens tillämpning, alldeles sakna belysning i den föreliggande utredningen. Det kan därför befaras, att praxis skulle komma att präglas av en stor osäkerhet och godtycklighet, som sannolikt skulle mer än uppväga den smidighet vid ersättningsplikten utmätande, vilken lär vara åsyftad.

På grund av vad sålunda anförts hemställes, att förevarande del av första stycket måtte utgå. Härigenom vinnes också, i motsats mot vad eljest synes vara förhållandet, nödig överensstämmelse mellan paragrafens första och sista stycken.

Det erinras slutligen, att nu omhandlade stadgande i dess föreslagna lydelse ej torde vara väl förenligt med förslaget till ny giftermålsbalk, 8 kap. 5 § och 13 kap. 14 §, som redan undergått granskning av lagrådet.

För den händelse den nu föreslagna ändringen i 37 § icke vidtages må anmärkas, att första stycket synes giva rum för den tolkningen att, då vid bodelning så förfarits som i andra punkten av första stycket i 34 § sägs, den, som genom dylikt förfarande blivit gynnad, skulle vara fri från ersättningsskyldighet, i den mån den honom vid den klandrade bodelningen tilldelade egendomen ej finnes i behåll och han ej heller haft vinst av densamma. Såsom av fjärde stycket framgår avser emellertid förslaget att låta återgång av bodelning i här ifrågavarande fall följa reglerna för återgång av betalning. Förstnämnda stadgande

torde därför under nämnda förutsättning böra omarbetas så, att av det samma må klart framgå, att det äger tillämplighet blott i det i 34 § första stycket första punkten avsedda fallet, vilket lämpligen kan ske därigenom att den medgivna friheten från ersättningsskyldighet förklaras skola förekomma blott i den mån bodelägare erhållit egendom utöver vad som motsvarar hans lott.

Justitierådet *Améen*:

Stadgandet i 37 § att vid återgång av gåva under de i första stycket angivna förhållanden — gåva mottagen i god tro — gåvotagaren, om egendomen ej finnes i behåll, ej är ersättningsskyldig i vidare mån än han av gåvan haft vinst synes i hög grad svårtolkat och icke ägnat att på ett uttömmande sätt giva uttryck åt de grundsatser kommittén enligt sina motiv velat däri inlägga. En gåva innebär ju alltid ett plus i mottagarens förmögenhet och medför sålunda vid mottagandet alltid en vinst, oberoende av det sätt, varpå mottagaren sedermera behandlar denna vinst. Utan tvivel är det synnerligen svårt att formulera en lagbestämmelse, som tillräckligt smidigt anpassar sig efter de skiftande fall, vilka man här har att taga i betraktande. Att den skänkta egendomen vid återgångstalans anhängiggörande ej vidare finnes i behåll kan bero på tre olika omständigheter. Den kan hava förstörts genom olyckshändelse eller annorledes utan gåvotagarens vållande. Den kan av gåvotagaren hava förbrukats; och härvid bör tilläventyrs tagas hänsyn till om den varit avsedd att mer eller mindre omedelbart förbrukas, om dess förbrukande besparat gåvotagaren nödvändigheten att förbruka annan sin egendom eller om motsvarande förbrukning icke skulle skett, därest gåvan ej erhållits, o. s. v. Slutligen kan egendomen hava försvunnit genom att gåvotagaren avyttrat densamma. Därvid bör tagas hänsyn till om avyttringen skett under så oförmånliga villkor, att den delvis kan anses såsom ett ändamålslost förbrukande. Vidare måste undersökas vad som blivit av den bekomna valutan. Denna kan finnas i behåll i boet, den kan genom vinstgivande placering hava stigit i värde och sålunda utplånat en förlust, som gjorts vid avyttrandet i förhållande till egendomens värde vid mottagandet, den kan hava ur boet försvunnit på någon av de tre vägar ovan antytts o. s. v.

Vad nu billigheten synes fordra för att man skall kunna ålägga gåvotagaren ersättningsskyldighet är att gåvan medfört, att vid tiden för återgångstalans anställande gåvotagarens förmögenhet var större än den eljest skulle varit samt att, om så icke är förhållandet, försvinnandet av det värde gåvan vid mottagandet representerat kan läggas

gävtogaren till last såsom en efter människors vanliga handlingssätt mindre försvarlig handling. Sannolikt torde detta någotsånär motsvara vad kommittén åsyftat, men stadgandets förtydligande lärer i varje fall vara önskligt.

Vad nu yttrats äger i huvudsak också tillämpning på motsvarande stadgande i fråga om återgång av bodelning.

Jag instämmer i vad lagrådets övriga ledamöter hemställt för den händelse den av dem föreslagna ändringen i 37 § icke vidtages.

38 §.

Lagrådet:

Den lydelse paragrafen erhållit synes kunna giva anledning till antagande att tredje man i här avsett fall har att styrka sin goda tro för att värja sig mot återvinningsstalan. Detta kan dock icke vara avsett, utan det måste åligga konkursboet att visa, att tredje man ej var i god tro. En omformulering av paragrafen lärer alltså böra ske.

41 och 45 §§.

Justitieråden *Améen* och *Edelstam* samt regeringsrådet *Linnér:*

Då i 45 § stadgas, att borgenärerna skola vid första borgenärs-sammanträdet välja förvaltare för tiden därefter »till det antal konkursdomaren efter borgenärernas hörande bestämmer», är det naturligtvis avsett, att bestämmandet av antalet förvaltare skall ske i enlighet med vad 41 § därom innehåller. För vinnande av full tydlighet i berörda hänseende synes emellertid lämpligt att ur 45 § utesluta de citerade orden — därigenom skulle ock vinnas större formell överensstämmelse med 43 § — och i sammanhang därmed till 41 § lägga en tredje punkt av innehåll att antalet konkursförvaltare bestämmas av konkursdomaren samt att i fall, varom i 45 och 48 §§ förmäles, borgenärerna skola höras i frågan.

46 §.

Regeringsrådet *Linnér:*

På sätt förut av lagrådet antytts bör icke den kontroll från borgenärernas sida, som anordnats i förevarande paragraf, överskattas till sin betydelse. Särskilt den omständigheten att granskningsmännen, för att icke öka konkurskostnaderna, betagits rätten till arvode är otvivelaktigt

ägnad att minska deras intresse och därmed även kontrollens effektivitet. I någon mån torde emellertid bestämmelserna kunna göras mera betryggande utan rubbning av anordningens grundtanke.

Enligt förslaget kan yrkande om granskningsmäns tillsättande allenast ske på första borgenärssammanträdet. Detta gäller även för det fall att förvaltare tillsättes icke av borgenärerna utan av konkursdomaren. De viktigaste åtgärderna inom förvaltningen äro dock förlagda efter nämnda sammanträde, och vad som därunder förekommer kan i särskild grad göra behovet av övervakning påtagligt. Det synes ej heller tillrådligt att såsom garanti mot olämpliga eller i strid mot det allmänna bästa vidtagna förvaltningsåtgärder lita till de möjligheter för rättelse, som erbjudas av 80 §. Det torde därför vara nödvändigt att låta framställning om utseende av granskningsmän få äga rum jämväl efter första borgenärssammanträdet.

Stadgandena om val av granskningsmän lära åsyfta att bereda möjlighet icke minst för en borgenärsminoritet, som vid val av förvaltare icke fått sina intressen tillgodosedda, att kontrollera förvaltningen. Tanken torde hava varit, att genom ett skickligt bestämmande av granskningsmännens antal och genom den egendomliga omröstningsregeln minoritetens rätt skulle betryggas. Antalets avpassande på just det rätta sättet förutsätter emellertid, att konkursdomaren sätter sig in i gruppbildningen bland borgenärerna i en grad, som ej är sannolik. Sker icke detta, kan omröstningsbestämmelsernas syfte kringgå alltför lätt. Verklig säkerhet i detta avseende synes endast kunna vinnas, om man berättigar en på visst sätt kvalificerad minoritet att för sin del utse en granskningsman. Saken skulle då kunna ordnas t. ex. sålunda, att om borgenärer, som deltagit i valet av granskningsmän och äga fordringar till minst en femtedel av de röstandes sammanlagda fordringsbelopp, därvid icke fått någon granskningsman tillsatt med sina röster, dessa borgenärer skulle äga att genom omröstning efter fordringsbelopp utse en särskild granskningsman samt att, efter det val av granskningsmän ägt rum, borgenärer med fordringar till minst en femtedel av de bevakade fordringarnas hela belopp skulle äga att hos konkursdomaren göra framställning att för sin del få utse en granskningsman. Godtages ändring i den riktning, som sålunda förordats, synas de föreslagna omröstningsreglerna i 46 § ej heller påkallade vid det primära valet av granskningsmän, utan därvid kunna i stället liksom vid val av förvaltare användas de allmänna bestämmelserna i 178 §.

Det må erinras, att vad sålunda föreslagits står i viss överensstämmelse med föreskrifterna om tillsättande av minoritetsrevisor i aktie-

bolagslagen. Då det är fråga om en förvaltning, vars resultat huvudsakligen beror av realisationsåtgärder under en kort tid, föreligga minst lika starka skäl att skaffa möjlighet till minoritetskontroll som vid en aktiebolagsförvaltning, där i längden intressegemenskapen kan göra sig gällande.

Justitierådet friherre *Leijonhufvud*:

Jag instämmer med regeringsrådet Linnér i fråga om önskvärheten av att granskningsmän må kunna utses även efter första borgenärs-sammanträdet.

52 §.

Lagrådet:

Bestämmelsen i första stycket att valet av den förvaltare, som äger mottaga meddelanden m. m., skall ske »efter samråd med rättens ombudsman» torde såsom överflödig och innebärande onödig omgång kunna utgå.

54 §.

Lagrådet:

För att de föreskrivna kallelsebreven säkrare skola komma borgenärerna tillhanda torde det på två ställen i paragrafen förekommande ordet »hemvist» böra utbytas mot orden »boningsort och postadress». Överensstämmelse uppnås härigenom också med motsvarande bestämmelse i 101 §.

55 §.

Justitierådet friherre *Leijonhufvud*:

Enligt förevarande paragraf skall den berättelse om boets tillstånd, som där omförmäles, om möjligt upprättas redan av den förvaltare, som av konkursdomaren utses att handhava förvaltningen till första borgenärssammanträdet. Väl kan det vara av en viss betydelse, att berättelsen finnes tillgänglig vid berörda sammanträde för att där granskas av borgenärerna, enär eljest dessa ej få del av densamma på sammanträde utan var för sig måste skaffa sig kunskap om dess innehåll. Men å andra sidan synes det knappast kunna förväntas, att en berättelse avgiven av den sålunda utsedde förvaltaren kommer att erhålla den därmed avsedda betydelsen. Före första sammanträdet lär, då realisation av boets egendom i regel ej ifrågakommer, förvaltarens verksamhet i allmänhet inskränka sig till vård av boet, varjämte han

någon gång nödgas därutöver vidtaga åtgärd av särskilt brådskande beskaffenhet. En mera ingående kännedom om boets förhållanden behöver förvaltaren icke för utövande av denna sin verksamhet, och det synes ej böra åläggas honom att enbart för avgivande av berättelsen förskaffa sig sådan, då han ej är viss om att få sitt uppdrag förlängt av borgenärerna, liksom det ej heller kan med säkerhet antagas, att under sådana omständigheter berättelsen kommer att grundas på tillbörlig insikt i alla förhållanden, till vilka hänsyn bör tagas. Det förefaller därför sannolikt, att berättelsen blir av större värde för borgenärerna, om dess avgivande uppdrages åt den vid första borgenärssammanträdet utsedde förvaltaren.

60 §.

Lagrådet:

Enligt paragrafen förutsättes för borgenärsbeslut, som där avses, att borgenärer, vilkas fordringar uppgå till minst fyra femtedelar av de vid prövning av ärendet närvarande borgenärernas fordringar, äro ense om beslutet. Med hänsyn till stadgandets avfattning skulle den icke avsedda tolkningen av detsamma kunna göras gällande, att fordringar tillhöriga borgenärer, som väl äro närvarande vid sammanträdet men däremot ej deltaga i själva omröstningen, skola tagas i beräkning vid avgörandet av frågan huruvida den föreskrivna fordringsmajoriteten blivit uppnådd eller ej. En sådan tolkning skulle medföra, att dylika borgenärer kunde öva inflytande på ärendets avgörande utan att, om eljest förutsättningarna för tillämpning av 213 § äro förhånden, bliva underkastade den där givna straffbestämmelsen. Till förekommande av missförstånd i antydda riktning torde någon omformulering av förevarande stadgande böra äga rum. Vinner vad sålunda hemställes bifall, följer därav, att jämkning bör ske även i 64 §. I 46 och 178 §§ lär däremot jämkning knappast vara behöflig.

66 §.

Lagrådet:

Om ackordsfrågan hänskjutits till rättens prövning och rätten jämlikt 166 § tredje stycket förordnat om anstånd med frågan om fastställelse å ackordet, får på grund av bestämmelserna i första och andra styckena av förevarande paragraf boets egendom ej säljas så länge anståndstiden varar. Detta torde vara olämpligt; försäljning före anståndstidens utgång bör möjliggöras. Förhållandena äro ju likartade med dem, som föreligga i det fall, varom förmäles i paragrafens tredje

stycke; motsvarande stadganden torde därför böra meddelas. Dessa skulle då innehålla, att, därest rätten jämlikt förstnämnda lagrum förordnat om anstånd med fastställelsefrågan, borgenärerna skola av konkursdomaren kallas till sammanträde inför rättens ombudsman för att besluta huruvida anståndet med försäljningen skall fortfara, samt att anståndet skall upphöra med mindre beslut om dess bestånd med den röstövertikt, som i 159 § sägs, fattas av de borgenärer, som hava röst rätt i ackordsfrågor.

69 §.

Justitierådet friherre *Leijonhufvud*:

Den här stadgade underrättelseskyldigheten, som endast avser försäljning å auktion, förefaller knappast behöfelig. Genom de föreskrivna kvartalsredovisningarna från förvaltaren synes rättens ombudsman erhålla tillbörlig översikt över realisationens fortgång. En så ingående kontroll i övrigt över förvaltarens berörda försäljningsåtgärder som stadgandet enligt de sakkunnigas yttrande är ämnat att möjliggöra torde icke erfordras eller böra åläggas ombudsmannen.

71 §.

Lagrådet:

I enlighet med vad i vissa öfver förslaget avgivna yttranden framhållits synes förvaltaren böra äga befogenhet att utan ombudsmannens eller panthavarens samtycke försälja å fondbörs noterade värdepapper å sådan börs eller eljest genom fondkommissionär till det noterade börspriset.

73 §.

Lagrådet:

Motsvarande medgivande beträffande avyttrande av börsnoterade värdepapper som förordats vid 71 § torde böra lämnas i fråga om försäljning, som borgenär äger att själv besörja; och bör å försäljning, som sker enligt berörda medgivande, stadgandet i tredje punkten av första stycket i förevarande paragraf icke äga tillämpning med undantag av vad där sägs om redovisningsskyldighet.

78 §.

Lagrådet:

Av kommitténs motiv framgår, att, när i paragrafen talas om förlikning, då fråga är om fast egendom, eller förlikning, som angår fast

egendom, därmed åsyftas endast dylikt avtal beträffande äganderätt till fast egendom. Förslagets mening därutinnan torde böra tydligare uttryckas.

79 §.

Lagrådet:

Med anställande av rättegång och lagsökning torde i fråga om skyldighet för förvaltaren att inhämta samtycke av rättens ombudsman böra likställas påkallande för konkursboets räkning av skiljedom. Iakttages detta, erfordras jämkning av ordalagen i 77 §.

Här förevarande stadgande avser ej talan, som förvaltaren enligt 113 § äger fullfölja mot dom, varigenom anmärkning mot bevakning ogillats. Det synes dock lämpligt, att den större juridiska kompetens och omdömesförmåga, som bör förutsättas hos rättens ombudsman, tages i anspråk även för prövning huruvida sådan fullföljd bör äga rum. Det kan eljest befaras, att tvister komma att på konkursboets bekostnad dragas under högre rätt även i fall då därmed icke är något att vinna. Kompletteras paragrafen i nu angivna syfte, bör måhända för ernående av likhet med avfattningen i 77 § göras en erinran i 113 § om inskränkingen i förvaltarens behörighet.

I kommitténs förslag (80 §) var till första punkten fogat följande tillägg: »utan så är att uppskov för inhämtande av gode mannens mening icke kan äga rum». Då denna sats nu uteslutits, synes jämväl nästa punkt böra såsom överflödig utgå.

81 §.

Justitierådet *Edelstam* och regeringsrådet *Linnér:*

I första satsen av paragrafens andra stycke stadgas, att till förfång för dem, som hava särskild förmånsrätt i boet tillhörig egendom, ej må av egendomens avkastning och köpeskilling gäldas annan konkurskostnad än i första stycket sagts, d. v. s. kostnaden för egendomens vård och försäljning jämte för egendomen belöpande konkursarvode. Stadgandet lärer uttrycka gällande rätt i ämnet; det är i huvudsak hämtat från 67 § fjärde stycket konkurslagen. Då den i 17 kap. handelsbalken föreskrivna förmånsrättsordningen väl alltid måste vara bindande, torde stadgandet medföra, att såvitt angår egendom, vari särskild förmånsrätt äger rum, även en allmän förmånsrätt, nämligen den i 4 § av nämnda kapitel omförmälda, blir — under förutsättning att på grund av bestämmelserna i 13 § av samma kapitel den med sådan allmän förmånsrätt utrustade fordringen skall utgå ur egendomen — ställd framför annan konkurskost-

nad än ovan sagts, därest icke i egendomen finnes särskild förmånsrätt endast av det slag, som avses i 3 § av merberörda kapitel (jfr 107 § tredje stycket utsokningslagen). Vad stadgandet sålunda lärer innebära framgår ej tydligt av dess ordalydelse. En omformulering av stadgandet synes alltså böra äga rum.

Justitierådet *Edelstam*:

Bestämmelsen i andra satsen av paragrafens andra stycke torde böra uteslutas. Väl kan bestämmelsen, som tillfogats av de sakkunniga, synas teoretiskt riktig; men då den skulle äga blott ringa praktisk betydelse och kunna medföra svårigheter vid tillämpningen, lära tillräckliga skäl saknas att vidtaga den därmed åsyftade ändringen av 1912 års lagstiftning i ämnet.

87 §.

Lagrådet:

Förevarande paragraf reglerar enligt ordalagen de i förvaltningen deltagandes civila ansvarsskyldighet såväl mot konkursboet, enskilda borgenärer och gäldenären som mot tredje man. I lagen torde böra upptagas uttryckligt stadgande att förvaltare och rättens ombudsman äro ansvariga för skada, som de uppsåtligen eller av vårdslöshet förorsaka konkursboet, enskilda borgenärer eller gäldenären, samt att, om flera äro ansvariga, ansvaret påvilar dem en för alla och alla för en. Frågan om ansvarsskyldigheten mot tredje man torde däremot icke behöva regleras i förevarande lag utan kunna bedömas efter allmänna rättsgrundsatser.

I anledning av vad sålunda anmärkts hemställas, att nu ifrågasvarande lagrum undergår viss jämkning.

93 §.

Lagrådet:

Med uttrycket »gäldenären» menas i förslaget icke alltid den gäldbundne själv. I vissa fall, där gäldenären är en s. k. juridisk person eller eljest lagligen företrädes av annan, måste vad förslaget stadgar om gäldenären tillämpas å denne gäldenärens representant. I vad utsträckning detta skall ske kan emellertid i åtskilliga fall vara föremål för tvekan. Att fullständigt undanröja denna oklarhet, som förslaget för övrigt i viss mån delar med gällande rätt, skulle vålla tämligen vidlyftiga stadganden, vilka måhända kunna umbäras. I förevarande paragraf, jämförd med 91 §, framträder emellertid nämnda oklarhet på ett i formellt avseende så stötande sätt, att den torde böra avlägsnas. Detta synes kunna ske genom en omformulering av 93 § så, att därav fram-

går, att, ehuru edgång för omyndig alltid skall på grund av 91 § avläggas av förmyndaren, även den omyndige själv under de i paragrafen angivna förhållanden kan åläggas beediga bouppteckningen.

Justitierådet friherre *Leijonhufvud*:

Förslagets mening lärer vara, att, då fråga om edgångsföreläggande hänskjutes till rätten, särskild kallelse å sökanden och den, mot vilken yrkandet riktas, icke skall äga rum ävensom att utan hinder av någons andras förfallolösa utevaro ärendet skall av rätten avgöras. Tydligt stadgande härutinnan torde erfordras.

94 §.

Lagrådet:

Paragrafens andra stycke avser att stadga äventyr för den, vilken undandrager sig att fullgöra honom enligt 93 § ålagd edgång. Då av sammanhanget framgår, att med orden »undandrager sig annan» avses annan än gäldenären, täcker emellertid stadgandet icke fullständigt det i 93 § omnämnda fallet. Häri omtalas nämligen, utom fall då annan än gäldenär kan förpliktas till edgång, även ett fall då edgång kan åläggas gäldenär (omyndig gäldenär). För att ernå fullständig överensstämmelse mellan de båda lagrummen synes någon omredigering böra äga rum.

Bland medel att framtvinga edgång har förslaget upptagit föreläggande av vite. Även om det utdömda vitet, såsom enligt 209 § i förslaget är avsett, skulle kunna utmätas utan hinder av förd klagan, torde förfarandet icke medgiva den snabbhet, som är önskvärd i konkursärenden. Än mindre är detta fallet, om verkställighet på ett dylikt stadium icke bör få äga rum. I detta avseende erinras, att i brottmål, tvistemål och utsökningsmål allenast hovrätts utslag, varigenom någon fällts till vite, kan — under viss förutsättning — verkställas innan det vunnit laga kraft. Med hänsyn härtill synes det knappast tillrådligt att medgiva verkställighet av ett konkursdomarens icke laga kraft ägande beslut, varigenom gäldenär fällts till vite.

Då de övriga tvångsmedel, som enligt förslaget skola stå till buds, nämligen hämtning och föreläggande av häkte, icke under de förhållanden, vilka här äro i fråga, kunna anses obilligt stränga, hemställes, att orden »eller genom föreläggande av vite» få utgå.

En sådan ändring föranleder jämväl jämkning i 95 och 214 §§.

98 §.

Lagrådet:

Uppdraget att ur konkursboet avskilja den löseegendom av beskaffenhet, varom i 97 § sägs, som bör tillkomma gäldenären, torde utan risk kunna, såsom enligt kommittéförslaget var ämnat, anförtros åt förvaltaren ensam. Att låta rättens ombudsman träffa avgörande härom skulle, under förutsättning att han icke komme att ändock lita enbart på förvaltarens omdöme, ofta medföra onödig omgång och kostnad.

Justitierådet friherre Leijonhufvud och regeringsrådet Linnér:

Vid jämförelse med det av kommittén uppgjorda preliminära förslaget framstår såsom antagligt, att med de i förevarande paragrafs första stycke valda ordalagen avses att utmärka, att beslut, varom där sägs, får meddelas först efter första borgenärssammanträdet. Är sådant åsyftat, har det dock ej kommit till tydligt uttryck.

Det förefaller emellertid mindre riktigt, att dylikt beslut ej skulle få meddelas förr än en avsevärd tid förflutit efter konkursens början. Enligt sakens natur måste i regel gäldenären vara i behov av att utan avbrott kunna förfoga över den här ifrågavarande löseegendomen; det är väl ock mest sannolikt, att behov av underhåll, om sådant ifrågakommer, föreligger redan vid konkursutbrottet. Vid antagande av den nyss angivna principen angående tiden för beslut i dessa frågor skulle gäldenären intill dess sådant fattats vara för tillgodoseende av sin nödtorft hänvisad till förvaltarens frivilliga tillmötesgående, som måhända ej alltid vore att påräkna. Det kan icke gärna möta någon betänklighet att låta redan den av konkursdomaren utsedde förvaltaren ur boet utsöndra berörda löseegendom och till ombudsmannen avgiva yttrande rörande frågan om underhåll till gäldenären. Beslut i omförmälda frågor synes alltså böra meddelas så snart det av gäldenären påkallas. Då ordalagen, även om i dem ej med nödvändighet behöver inläggas en sådan tolkning som den ovan angivna, dock ingalunda antyda, att någon skyndsamhet med frågornas avgörande är påkallad, torde desamma böra ändras.

Även uppställandet av en sluttermin för avgörandet, såsom i stadgandet skett, är måhända mindre lämpligt. Av 97 § kan icke dragas den slutsatsen att gäldenär, som saknar utväg att själv försörja sig, skall åtnjuta underhåll endast om oförmågan förefinnes redan vid egendomsavträdet. Men av nyssberörda tidsbegränsning följer, att underhåll ej kan beviljas, om behovet därav yppas senare, t. ex. i följd av sjukdom. Man synes därför böra stanna vid den ovan tillstyrkta regeln utan någon inskränkning. Visserligen berövas då borgenärerna den med för-

slaget åsyftade förmånen att utan större besvär kunna följa förvaltningens åtgöranden beträffande underhållet. Olägenheten härav torde dock i förevarande, för borgenärerna gemenligen mindre betydelsefulla fall icke böra vara avgörande.

108 och 109 §§.

Lagrådet:

Kan tiden för urtima ting, som äskats vid förlikningssammanträde, ej tillkännagivas vid sammanträdet, skall enligt 108 § ej blott särskild underrättelse om sagda tid avlätas till envar, som förbehållit sig att föra talan vid rätten, utan även kungörelse om tiden införas i tidningarna. Dylig kungörelse, som ju alltid medför en viss kostnad, synes vara skäpligen obehövlig, och föreskriften därom står dessutom icke i god överensstämmelse med vad paragrafen innehåller för det fall att tiden för urtima tinget är bekant före sammanträdet. Är detta händelsen, skall nämligen tiden blott tillkännagivas för de närvarande. Föreskriften om kungörelse torde alltså böra utgå.

Då i 109 § föreskrives, att endast de få föra talan vid underrätten, vilka gjort förbehåll därom vid förlikningssammanträdet eller som rätten eljest finner nödigt höra, synes denna föreskrift icke kunna anses grundad i någon sakens natur. Enligt 113 § har ju varje anmärkningsberättigad befogenhet att i högre rätt föra talan mot dom, varigenom anmärkning ogillats, och något skäl läser ej förefinnas att icke i överensstämmelse därmed tillerkänna alla anmärkningsberättigade behörighet att — oberoende av förbehåll — föra talan vid underrätten. Ej heller synes ett överlämnande till rättens initiativ av frågan om talerätt och utredning därstädes vara väl förenligt med förslaget ståndpunkt att låta nya bevis förebringas inför högre rätt. Vad nu yttrats om anmärkningsberättigads befogenhet att föra talan vid rätten utan förbehåll eller särskilt tillstånd gäller även med avsende å den, mot vilkens bevakning anmärkning gjorts.

Om, på sätt således hemställes, ovanberörda föreskrift i 109 § utslutes, föranleder detta vissa jämkningar i 108 §. Sålunda bör allt vad där sägs om förbehåll att föra talan vid rätten utgå. Vidare torde iakttagas, att den särskilda underrättelsen om tiden för urtima ting skall meddelas alla, som närvarit vid förlikningssammanträdet. Det skulle visserligen kunna ifrågasättas att för detta fall, i motsats till vad ovan föreslagits, bibehålla kungörelseförfarandet; men det torde vara obestriddigt, att särskild underrättelse är ett lämpligare medel att bibringa de intresserade kännedom om berörda tid. Och vad angår dem, som ej aktat nödigt att inställa sig vid nämnda sammanträde, läser det ej kunna anses obilligt, att de bliva hänvisade till att själva efterhöra tiden för urtima tinget.

110 §.

Justitierådet *Améen*:

Enligt nu gällande rätt synes praxis något vacklande i fråga om huru rätteligen skall förfaras, då vid tvistig fordrans prövning av rätten icke alla borgenärer äro tillstådes men samtliga de närvarande återtaga eller inskränka den framställda anmärkningen. Förevarande stadgande innebär nu, att rätten icke får låta bero vid anmärkningens återkallande eller inskränkande utan måste pröva densamma. Lämpligheten härav kan ifrågasättas. I regel tillstådeskomma vid rätten de personer, vilka gjort anmärkning, och om dessa icke längre finna anmärkningen befogad, synes det tämligen överflödigt att i de uteblivna borgenärernas intresse anse anmärkningen kvarstående. Det torde nämligen vara ett ytterst sällan förekommande undantagsfall, att dessa hava någon önskan att vidhålla anmärkningen, om den i regel bättre underrättade ursprungliga anmärkaren låter densamma förfalla. Systemet leder dessutom till onödigt betungande av rätten, som till sitt protokoll måste taga den ytterligare utredning den bestridda fordringens ägare kan vilja förebbringa till styrkande av dess riktighet samt dessutom måste underkasta sig besväret av fordringens rättsliga prövning. För det fall alltså att de personer, av vilka anmärkning framställts, inför rätten återkalla densamma och övriga närvarande icke hava något att däremot invända hemställles, att undantag måtte göras från paragrafens stadgande att frågan icke får anses vara förlikt.

111 §.

Lagrådet:

Den enligt fjärde stycket konkursdomaren åliggande skyldigheten att underrätta vissa personer om efterbevakning synes, då det gäller underrättelse till den bevakande och gäldenären, böra få fullgöras genom avsändande av vanligt brev med posten.

115 §.

Justitieråden friherre *Leijonhufvud* och *Edelstam*:

På de skäl, som anförts i en vid kommitténs betänkande fogad reservation, tillstyrkes, att bestämmelserna om konkursdoms verkan måtte gestaltas så som i nämnda reservation angives.

116 §.

Lagrådet:

Om i rättegång, som av förvaltaren å konkursboets vägnar anställes rörande fordringsanspråk, svaranden vill kvittningsvis göra gällande

fordran hos konkursgäldenären, äger förvaltaren enligt 121 § yrka, att svaranden fäster sin fordran med borgenärsed. Men även i andra fall synes det stå i överensstämmelse med den ställning förslaget eljest tillmåter förvaltaren, att han må äga framställa dylikt yrkande. Det hemställes förty, att förevarande paragraf kompletteras i sådan riktning.

117 §.

Lagrådet:

Det synes tillräckligt, att kungörelse om edgångsföreläggande på sätt nu gäller införes i allmänna tidningarna endast en gång.

118 §.

Justitierådet *Edelstam* och regeringsrådet *Linnér:*

Konkursdomaren har jämlikt paragrafens första stycke att underätta rättens ombudsman och förvaltaren om meddelandet av föreläggande att gå borgenärsed. Kännedom härom behöva dessa för iakttagande av föreskrifterna i 133 och 145 §§, enligt vilka redan ett edgångsföreläggande i och för sig medför viss inskränkning i borgenärens rätt att lyfta delutdelning och att komma i fråga vid slututdelning. Emellertid erfordras ock att, om föreläggandet delgives borgenären, ombudsmannen och förvaltaren erhålla meddelande därom. I fråga om betydelsen av nämnda omständighet erinras om innehållet i 120 och 126 §§. Komplettering av förevarande stadgande i berörda hänseende synes förty vara av nöden. Likaledes bör stadgandet utmärka, att underrättelsen om edgångsföreläggandet jämväl skall innehålla uppgift om den tid efter delfäendet, som blivit borgenären förelagd för fullgörandet av edgången, varigenom tillika skulle ernås, att underrättelseskyldigheten komme att avse även föreläggande enligt 117 § tredje eller femte stycket.

121 §.

Lagrådet:

Paragrafens andra stycke föranleder tvekan huruvida för åtnjutande av kvittningsrätt i det fall, som avses i nämnda stycke, förutsättes, att den fordran, för vilken kvittning yrkas, bevakas i konkursen. Tillräckliga skäl att här göra avvikelse från den allmänna regeln att bevakning ej erfordras för kvittningsrätt synas ej föreligga. Det hemställes därför, att ifrågavarande stycke måtte i angivna riktning förtydligas.

129 §.

Lagrådet:

I den i paragrafen omförmälda kungörelsen skall bland annat tillkännagivas, att utdelningsförslag framlagts samt från och med vilken dag det är att tillgå. Bestämmelsens ordalydelse lägger ej hinder i vägen för att kungörelsen blir införd i allmänna tidningarna först efter den dag, då förslaget blivit tillgängligt för granskning. Då jämlikt 130 § klandertiden utgör trettio dagar från nämnda dag, skulle följaktligen den faktiska klandertiden kunna bliva kortare än den lagbestämda. Förevarande paragraf synes alltså böra undergå någon jämkning i syfte att säkerställa, att den i kungörelsen utsatta dag, från vilken klandertalan skall räknas, infaller efter kungörelsens införande i allmänna tidningarna.

130 §.

Justitierådet friherre *Leijonhufvud* och regeringsrådet *Linnér:*

I paragrafens första stycke föreskrives, att i klanderskrift skall angivas, vilken ändring i utdelningsförslag som yrkas, samt att, om sådant ej är iakttaget, klandret ej må upptagas. Det synes emellertid knappast lämpligt att införa ett dylikt för vår vanliga process främmande stadgande just i detta fall, där klandertalan är begränsad till särskilt kort tid och det för övrigt torde ligga i kärandens eget intresse att snarast möjligt angiva och utveckla sin talan. Det lär ej heller kunna undgås, att stadgandet kan föranleda ojämnhet och understundom formalism i handhavandet. Lämpligheten att överlämna ifrågavarande prövning åt domaren kan också vara föremål för tvekan.

Önskvärt är emellertid, att kärandens yrkanden från början individualiseras såtillvida, att det är klart vilkens eller vilkas rätt av klandret beröres. Om det ock får antagas, att detta kommer att i regel iakttagas vid klandertalan av ifrågavarande art även utan särskilt stadgande, kan en bestämmelse i sådant hänseende vara befogad, då därigenom gives möjlighet att tillämpa förslaget till synes lämpliga regler rörande underrättelse om det väckta klandret till icke klandrande borgenärer och beträffande lyftning enligt klandrat utdelningsförslag. Begränsas fordringen på klanderskriftens innehåll på detta sätt, torde farhågan för alltför stor stränghet i bedömandet vara i allt väsentligt undanröjd.

Det hemställes därför om den jämkning i förslaget, att påföljden att talan ej upptages till prövning må inträda endast därest ej av klanderskriften framgår, vilka borgenärens rätt som av klandertalan beröres.

134 §.

Lagrådet:

Paragrafen förutsätter, att de medel, som vid slututdelningsförslagens framläggande finnas tillgängliga till utdelning, av förvaltaren göras räntebärande i avvaktan på att slututdelningen kommer att lyftas, och uppställer den huvudregeln att borgenär, då han lyfter sin utdelning, också är berättigad att lyfta proportionerlig del av denna ränta, som utgör en tillgång, varöver ej i utdelningsförslaget disponerats. Från denna regel göres undantag beträffande sådan villkorlig fordran, som avses i 144 § andra stycket, d. v. s. regressfordran som en gäldenärens medgäldenär bevakat i avsikt att bereda sig ersättning för vad han kan komma att få utgiva men vid slututdelningsförslagens framläggande ännu icke utgivit utöver vad på honom bort belöpa av den gemensamma skulden. En sådan fordringsägare tillerkännes rätt till ifrågavarande ränta endast från det han genom betalning till den gemensamma fordringsägaren erhållit verklig fordran hos gäldenären.

Detta stadgande synes medföra, att den bevakande medgäldenären blir sämre ställd, om huvudfordringsägaren icke bevakat fordringen i konkursen, än om han gjort detta. I senare fallet får nämligen enligt förslagens stadganden huvudfordringsägaren lyfta oavkortad ränta av ifrågavarande beskaffenhet, och denna ränta, i vad den belöper på gäldenärens medgäldenär, kommer denne till godo vid slutuppgörelsen mellan honom och huvudfordringsägaren.

Stadgandet har också den mindre önskvärda följd, att den del av den upplupna räntan, som den bevakande medgäldenären icke får lyfta, blir en tillgång i boet, vartill ingen särskild har rätt och som därför principiellt taget bör medföra en extra utdelning.

Av dessa skäl synes det lämpligast, att berörda undantagsbestämelse får utgå.

139 §.

Lagrådet:

Enligt 129 § åligger det rättens ombudsman att vid varje utdelningsförslags framläggande underrätta däri upptagna borgenärer om den utdelning, som för dem beräknats i förslaget. Vid sådant förhållande synes man knappast fordra större aktsamhet om egna intressen än som rimligen kan begäras av varje borgenär, om man förutsätter, att han utan särskild notifikation begagnar sig av sin rätt att lyfta utdelningen. På grund härav och med hänsyn jämväl till det ökade besvär och de kostnader, som underrättelseskyldigheten enligt förevarande paragraf måste medföra, hemställes, att paragrafen måtte utgå ur förslaget.

140 §.

Lagrådet:

Förevarande stadgande föreskriver i likhet med § 124 konkurslagen, att efterutdelning skall ske, när tillgång yppas sedan konkursen avslutats. Emellertid kan det väl knappast komma i fråga att använda denna bestämmelse, då den nya tillgången är av rent obetydlig beskaffenhet. Det torde därför böra föreskrivas, att om dylik tillgång skulle finnas vara så obetydlig, att efterutdelning med hänsyn till kostnaderna icke lämpligen kan äga rum, konkursdomaren må på framställning besluta, att nämnda tillgång i stället skall överlämnas till gäldenären. Ett stadgande av liknande innehåll finnes intaget i den nya österrikiska konkursordningen.

141—148 §§.

Lagrådet:

Förslagets uppställning av bestämmelserna om utdelning synes mindre följdriktig därutinnan att vad detsamma innehåller om lyftning av utdelning erhållit plats före de flesta av de paragrafer, som reglera vilka borgenärer äro berättigade att upptagas i utdelningsförslag och huru utdelningen i vissa fall skall beräknas. Den omvända ordningen lär vara den rätta. I enlighet därmed torde lämpligen förevarande paragrafer böra flyttas näst efter 132 §, som även berör utdelningsförslagens innehåll. Det kan ifrågasättas, att 135—137 §§, vilka handla om lyftning redan innan utdelningsförslag upprättats, skulle ställas främst. Den iakttagna ordningen därutinnan medför dock, att samtliga bestämmelser om utdelning och om lyftning följa var för sig i ett sammanhang, och torde därför böra bibehållas. Den föreslagna omändringen i paragrafföljden föranleder givetvis jämkning i förefintliga hänvisningar till vissa paragrafer.

I likhet med motsvarande stadganden i gällande konkurslag förutsetta 141—143 §§ för sin tillämpning, att solidarisk ansvarighet föreligger. För undvikande av missförstånd, i synnerhet vid jämförelse med ordalagen i konkurslagens berörda stadganden, torde paragraferna böra undergå förtydligande i detta avseende.

Vad i 141 § sägs om utdelning i konkurs lär böra gälla även i fråga om betalning, som på grund av ackord — i konkurs eller enligt lagen om ackordsförhandling utan konkurs — kommer borgenären till godo. I anledning härav torde ordalagen få undergå viss jämkning.

Andra punkten i första stycket av 146 § torde böra något omformuleras för att tydligare utmärka, att där omförmälda ränta ifrågakommer, om boet förslår till gäldande av ränta å alla bevakade fordringar utom böter.

Justitieråden *Améen* och *Edelstam* samt regeringsrådet *Linnér*:

Det torde i 141 § vara avsett, att avbetalning genom utdelning i en gäldenärs konkurs icke skall hindra borgenären att i en annan gäldenärs konkurs bevaka och njuta utdelning för hela fordringsbeloppet vare sig avbetalningen skett före eller efter inträdet av sistnämnda konkurs, under det att däremot avbetalning från icke i konkurs försatt gäldenär blir utan verkan på borgenärens utdelning i den andra gäldenärens konkurs allenast i det fall att avbetalningen skett efter konkurstillståndets inträdande. Vad sålunda lärer vara åsyftat har emellertid icke kommit till fullt klart uttryck i lagtexten, vilken på grund härav torde böra undergå förtydligande.

Justitierådet *Edelstam* och regeringsrådet *Linnér*:

Då i tredje stycket av 146 § talas om rabattberäkning å icke räntebärande fordran, »som eljest ej vore förfallen», kan tvekan uppkomma, vilken förfallotid som avses. Det riktiga torde vara, att beträffande fordran, som icke utgår fullt eller med förmånsrätt, den föreskrivna rabattberäkningen skall ske både å fordran, som förfaller först efter den dag, från vilken tiden för klander mot utdelningsförslaget är att räkna, och å fordran, vilken förfaller mellan beslutet om egendomsavträde och nyssnämnda tidpunkt, men att däremot, då fordran utgår fullt eller med förmånsrätt, dylik rabattberäkning endast skall äga rum, när fordringen icke är förfallen den dag, då klandertiden börjar löpa, eller, om betalning därförinnan uppburits, å betalningsdagen.

Vad sålunda lärer vara avsett torde böra tydligare uttryckas i lagtexten.

Justitieråden friherre *Leijonhufvud* och *Edelstam* samt regeringsrådet *Linnér*:

Till den del 147 § avser annan ränta eller eljest till kapitalvärdet ej bestämd fordran än sådan, som utgår för livstid, innebär den i sak knappast annat än som redan är stadgat i 146 § tredje stycket, vadan denna del av förstnämnda paragraf synes lämpligen kunna utgå. Iakttages detta, vinnes

ock därmed klarare avgränsning mellan de båda ifrågavarande paragraferna; 146 § giver regler för ränte- och därmed sammanhängande rabattberäkning, 147 § bestämmer huru själva kapitalvärdet av fordran skall uppskattas, då särskild uppskattning därav erfordras. I sistnämnda paragraf skulle då komma att kvarstå föreskrift att ränta eller annan dylik förmån, som utgår för livstid, skall, i den mån den ej är å dagen för utdelningsförslagets framläggande förfallen, uppskattas till det värde den beräknas hava sagda dag med användande av vederbörlig tabell. Å det sålunda funna värdet liksom å möjligen förfallet livräntebelopp bliva utan vidare bestämmelserna i 146 § om rabattberäkning tillämpliga. Därjämte skulle uppskattningsregeln för fordran i allmänhet, som ej är bestämd i penningar, bibehållas. Vill man ernå fullständighet, skulle även upptagas, efter mönster av 6 § i förordningen om arvsskatt och skatt för gåva, ett stadgande om sättet för beräkning av kapitalvärdet av ränta eller annan förmån, som ej utgår för livstid men eljest är av obestämd varaktighet.

Justitierådet *Améen*:

147 § uppställer särskilda regler för beräkning av »fordran allenast på ränta» eller »annan dylik fordran». Den avser sålunda de fall, då fordringsägaren på regelbundet återkommande tider har att utfå ett visst belopp. I den mån dessa belopp icke äro förfallna, då beslutet om egendomsavträde meddelas, kan fordringen i tanken uppdelas i ett lika stort antal icke förfallna och icke räntebärande fordringar som det ännu återstår framtida belopp att lyfta. Sättet för beräkningen av dylika fordringar föreskrives emellertid redan i 146 §. De smärre avvikelser från dessa regler, som förekomma i 147 §, synas icke betingade av någon i sakens natur liggande olikhet. 147 § synes därför i huvudsak överflödig. Det enda, som utöver 146 § torde vara erforderligt, är att föreskriva huru många framtida betalningsterminer skola anses föreligga, då räntan är bestämd att utgå icke för ett på förhand känt antal år utan för s. k. relativt bestämd tid. För ett av dessa fall, livstidsränta, lämnar 147 § en regel, som torde böra kvarstå. Skulle före utdelningsförslagets framläggande ifrågavarande sannolikhetsberäkning genom den livränteberättigades under konkursen inträffade död visa sig otillämplig, bör emellertid livräntans värde beräknas med hänsyn till den faktiska livslängden. För andra fall av obestämd varaktighet innehåller paragrafen icke någon föreskrift. Beträffande dessa fall torde det vara omöjligt att i lag uppställa någon regel, som icke kan leda till obillighet, och då dylika fall väl ytterligt sällan förekomma, torde de kunna lämnas å sido.

Paragrafens regel att förmåner, som ej utgå i penningar, skola uppskattas efter ortens pris torde såsom tämligen självklar kunna utgå.

157 §.

Lagrådet:

Av ordalagen i paragrafens början skulle, särskilt vid jämförelse med det uttryckssätt, som användes i 98 § av gällande konkurslag och i 14 § av den föreslagna lagen om ackordsförhandling utan konkurs, kunna framkallas den missuppfattningen att vid omröstning i ackordsfrågor borgenär, som yrkat förmånsrätt endast för en del av sin fordran eller sedermera delvis avstått från förmånsrättsyrkandet, icke skulle få utöva rösträtt ens för den del av fordringen, som yrkandet sålunda icke avser. Till förtydligande av meningen torde orden »för vilken förmånsrätt ej yrkats» lämpligen kunna ersättas med orden »i den mån förmånsrätt ej yrkas för fordringen».

158 §.

Justitierådet Améen och regeringsrådet Linnér:

Det torde vara tillbörligt, att borgenär, som står i äktenskaps- eller nära skyldskapsförhållande till gäldenären, icke till övriga borgenärers förfång får utöva inflytande på frågan huruvida gäldenären genom tvångsackord skall befrias från en del av sin gäld. Till sitt syfte synes alltså förevarande stadgande vara riktigt. Då stadgandet emellertid genom sin avfattning kan i viss mån verka vilseledande, hemställes, att detsamma undergår ändring, så att därmed utmärkes, att vid beräkning av borgenärernas antal och fordringsbelopp nämnda anhöriga komma i betraktande allenast i det fall att de avgiva sin röst mot ackordsförslaget.

Till paragrafen torde böra göras det tillägg, att i där angivna hänseende adoptivförhållande skall anses lika med skyldskap mellan föräldrar och barn.

Justitieråden friherre Leijonhufvud och Edelstam:

Ehuru här stadgas, att om gäldenärs make eller borgenär, som står i viss närmare förväntskap till gäldenären, röstar för antagande av ackordsförslag, hans röst icke skall komma i betraktande vid bestämmande av omröstningens utgång, måste dock sådan borgenär, därest han önskar ackordets genomförande, inställa sig vid sammanträdet och avgiva

sin röst till förmån för förslaget. Eljest tages hans fordran i beräkning såsom om för densamma röstats mot förslaget.

Att stadgandets innebörd är denna lärer för den stora allmänheten icke vara lätt att förstå. Förtydligande härutinnan kan visserligen, såsom redan inom lagrådet framhållits, lätt äga rum, men då bestämmelsens effektivitet är synnerligen ringa så länge man icke genom förbud mot överlåtelse av dylik fordran förhindrar bestämmelsens kringgående, samt på sätt kommittén påvisat betänkligheter möta mot meddelandet av sådant förbud, hemställs, att paragrafen måtte utgå.

För den händelse paragrafen anses böra kvarstå torde vad förut inom lagrådet hemställes om tillägg till densamma i fråga om adoptivförhållande iakttagas.

160 §.

Lagrådet:

I paragrafens fjärde stycke torde, i likhet med vad som skett i 155 § andra stycket, böra inrymmas föreskrift därom att rättens ombudsman skall vid översändandet av underrättelsen om ändringar i ackordsförslaget erinra vederbörande om tid och ställe för det blivande sammanträdet.

167 §.

Lagrådet:

För det fall att säkerhet icke finnes för ackordets fullgörande kan redan med avfattningen av 104 § konkurslagen uppstå tvekan huruvida nämnda omständighet skall beaktas av rätten ex officio. Ovisshet i minst lika hög grad framkallas av förslaget, då detta i en särskild paragraf, den förevarande, upptagit stadgandet angående bristande säkerhet. Det riktiga torde väl vara, att vid prövningen ex officio enligt 166 § första stycket 5) rätten skall pröva jämväl huruvida skada uppenbarligen förorsakas borgenärerna på den grund att säkerhet icke finnes för ackordets fullgörande. Att säkerhet alltid måste föreligga för att icke ackordet skall lända borgenärerna till skada är tydligen ej förhållandet. Boets ställning kan ju vara sådan, att redan därigenom möjligheten att fullgöra ackordet är satt utom tvivel oberoende av ytterligare garantier. Vad som får anses böra gälla enligt vad nu sagts torde kunna i förevarande paragraf tydligare uttryckas sålunda att, ändock att fastställelse icke bör vägras på grund av stadgandet i 166 § första stycket 5), rätten äger, där fastställelse bestrides på den grund att säkerhet ej finnes för

ackordets fullgörande, efter omständigheterna pröva huruvida fastställelse av sådan anledning må vägras.

185 §.

Lagrådet:

Förordnande av god man att taga vård om boet synes i fall, som här avses, oftast vara obehöfligt. Stadgandet därom under 2) torde därför böra gälla endast därest konkursdomaren finner nödigt, att boet ställes under särskild vård. Härav skulle föranledas viss jämkning i vad stycket innehåller om upprättande av bouppteckning.

Den under 3) omförmälda skyldigheten att underrätta borgenär om kallelsen å gäldenären att edfästa bouppteckningen torde böra närmare bestämmas så, att den må fullgöras medelst avsändande av brev med posten och endast inträder, då borgenärens adress är känd.

Såsom de sakkunniga ansett lärer vara befogat, att i vissa fall konkursen får avskrivas även innan bouppteckningen beedigats. I syfte att tydliggöra detta hava de vidtagit en ändring i den av kommittén föreslagna avfattningen av bestämmelsen under 4). Syftet lärer dock knappast hava vunnits; även med bestämmelsens nuvarande lydelse ligger den tolkningen närmast, att edgångens fullgörande måste avvaktas. Det synes därför böra uttryckligen stadgas, att konkursen i regel ej må avskrivas förr än edgångsskyldighet, som enligt lagbestämmelse eller på grund av särskilt yrkande föreligger, blivit uppfylld, men att så undantagsvis får ske, om hinder finnes för edgångens fullgörande inom skälig tid och konkursdomaren anser anledning saknas till antagande att genom edgången skulle yppas tillräcklig tillgång för kostnadernas bestridande. Tydligt är, att tredska med avseende å edgången icke utgör sådant hinder, som nyss åsyftats.

189 §.

Lagrådet:

Det i sista stycket omförmälda meddelandet till borgenärerna om innehållet i kungörelsen angående redovisningen torde icke behöva lämnas till de borgenärer, som fått full betalning, samt, i händelse konkursen avslutas genom ackord, ej heller till andra oprioriterade borgenärer.

191 §.

Lagrådet:

Att låta annan än borgenärerna själva och gäldenären klandra förvaltningen synes knappast behöfligt; lämpligheten därav kan ock ifrågasättas.

Med den ställning, som enligt förslaget tillkommer rättens ombudsman, skulle kunna inträffa, att en klandertalan avsåge åtgärd, vari ombudsmannen varit delaktig och för vilken han således även bär ansvar. Den nye förvaltaren är dock hänvisad till samarbete med denne samme ombudsman, och om han nödgades föra en dylik talan, kunde lätteligen möjligheten till ett gott samarbete äventyras till nackdel för utredningens behöriga fortgång. Även må påpekas, att enligt förslaget rättens ombudsman har att lämna samtycke till anställandet av rättegång, som förvaltaren anser påkallad. Det hemställes fördenskull, att andra stycket i paragrafen måtte utgå.

Även rättens ombudsman är, enligt vad i 87 § uttryckligen stadgas, ansvarig för skada, som han uppsåtligen eller av vårdslöshet förorsakar. För ersättningstalan mot rättens ombudsman bör emellertid gälla viss fatalietid. Föreskiift därom torde därför meddelas antingen genom ett tillägg till förevarande paragraf eller i nästa kapitel; och kan härvid hänvisas till det av kommittén i 196 § av dess förslag intagna stadgandet angående klandertalan mot god man.

194 §.

Lagrådet:

För de fall, som avses i paragrafens andra stycke, torde gälla, att den, vars egendom föryttrats, har rätt att själv indriva vad som utestår oguldet hos köparen samt att av konkursförvaltningen fordra redovisning för det, som influtit till konkursboet. I förra fallet föreligger således en separationsrätt, i det senare däremot icke. Nämnda grundsatser hava emellertid icke kommit till fullt tydligt uttryck vid avfattningen av stadgandet, vilket i anledning därav torde böra undergå en viss jämkning.

196 §.

Justitieråden Améen, friherre Leijonhufvud och Edelstam:

Paragrafens andra stycke måste, jämfört med första stycket, så tolkas, att, då ackord kommit till stånd, sådan borgenär, varom här är fråga, ej må njuta rätt till högre betalning än för fordringens enligt ackordet reducerade lägsta belopp, om förfång för övriga borgenärer eljest skulle uppkomma. Härmed kan icke gärna vara avsett, att borgenären ej i något fall skulle få av gäldenären uttaga jämväl den på nämnda sätt reducerade skillnaden mellan fordringens högsta och lägsta belopp innan övriga borgenärer till fullo utfått sina ackordsbelopp; en

sådan regel skulle ju förutsätta ett verkligt likvidsförfarande under kontroll, vilket fullständigt saknas. Med stadgandet lärs åsyftas allenast det fall att ackordsbeloppen skola utgå ur säkerhet, som för ackordet ställts på sådant sätt, att den kan tagas i anspråk för mer än det reducerade lägsta beloppet av borgenärens fordran, och dessutom, om den sålunda tagas i anspråk, blir otillräcklig för gäldande av övriga borgenärens ackordsbelopp. Detta fall torde emellertid vara så sällan förekommande, att särskilt stadgande därom knappast kan anses behöfligt, och tillämpningen av ett dylikt stadgande synes även kunna erbjuda vissa svårigheter.

För att det föreslagna stadgandet skall vara tillämpligt förutsättes vidare, att anmärkning mot fordringen framställts i vederbörlig ordning. Blir vad inom lagrådet vid 115 § hemställt efterföljt, kommer 170 § att undergå sådan ändring, att även anmärkningar mot oprioriterade fordringar alltid skola vinna slutlig handläggning, och då torde i förevarande avseende endast anmärkning, som godkänts genom förlikning eller dom, komma i betraktande såsom behörigen framställd. Bibehålles åter 170 § oförändrad och fastställs ackordet innan anmärkning, varom förlikning ej träffats, blivit av rätten godkänd, lärs man ej kunna utan vidare låta anmärkningen verka till förringande av borgenärens rätt att intill fordringens reducerade högsta belopp hålla sig till säkerhet, som ej uttryckligen är så ställd, att den gäller endast för det reducerade lägsta beloppet. Anmärkningen kan vara ogrundad; mellan borgenären och gäldenären har icke träffats något avtal om lägre pris vid betalningens tidigare erläggande, ehuru detta påstås av den anmärkande.

På grund av vad sålunda anförts tillstyrkes, att paragrafens andra stycke får utgå. Finnes så icke böra ske, torde i alla händelser böra åt stadgandet givas en avfattning, som tydligt angiver dess innebörd.

Regeringsrådet *Linnér*:

Med andra stycket i förevarande paragraf torde avses, att borgenär, vars betalningsrätt är bestämd till olika belopp med hänsyn till olika betalningstider, icke efter ackord må tillgodogöra sig den säkerhet, som kan vara ställd för ackordets fullgörande, för högre belopp än det lägst bestämda betalningsbeloppet med vederbörlig reduktion enligt ackordet, såvitt det skulle leda till förfång för övriga borgenärer, om han gjorde anspråk på säkerheten för ackordsutdelning beräknad efter det högre betalningsbeloppet. Däremot lärs någon inskränkning av borgenärens rätt gentemot gäldenären själv icke vara avsedd eller böra förekomma. För att tydligare utmärka den sålunda angivna innebörden torde stycket böra undergå viss jämkning.

197 §.

Lagrådet:

Då uttrycket att konkurs »avslutas» användes uti 138 och 140 §§ i en särskild, mindre omfattande bemärkelse än i förevarande paragraf, torde uttrycket här böra utbytas mot det i 188 § förekommande att konkurs »upphör», därvid dock undantag bör göras för det fall av upphörande, som omnämnes i 26 §, i vilken paragraf redan givits regler i det hänseende, varom här är fråga.

203 §.

Lagrådet:

Det från nu gällande konkurslag hämtade stadgandet att konkursdomaren i visst fall skall ombesörja avskrift av ingiven handling, med skyldighet för den, som ingivit handlingen, att gälda lösen för avskriften, är ägnat att för konkursdomaren medföra åtskilligt besvär för den händelse han av vederbörande vill uttaga lösenbeloppet. År handlingen insänd med posten, finnes ingen tillstädes, av vilken beloppet kan utkrävas. Den expedition, å vilken lösenbeloppet debiteras, måste kvarligga i konkursakten och kan alltså icke på vanligt sätt utsändas till utmätning. Konkursdomaren blir därför hänvisad till enskild korrespondens med vederbörande insändare. Särskilt då handling insändes från utlandet — det vanligaste fallet då lagens stadgande om två exemplar förbises — äro svårigheterna avsevärda. Det hemställes därför, att konkursdomaren berättigas att genom konkursförvaltaren få beloppet avdraget å vederbörande borgenärs utdelning.

206 §.

Justitierådet Améen:

Flerstädes i förslaget är föreskrivet, att konkursförvaltaren för att få företaga viss förvaltningsåtgärd skall göra anmälan till eller begära tillstånd av rättens ombudsman. Då dessa anmälningar och tillståndsansökningar väl ofta komma att göras och besvaras tämligen formlöst, t. ex. medelst telefon, torde det kunna ifrågasättas om det icke till förvaltarens skydd borde åläggas rättens ombudsman att föra några för framtiden tillgängliga anteckningar om inkomna dylika anmälningar och beviljade tillstånd. Dessa rättens ombudsmans anteck-

ningar skulle då lämpligast föras särskilt för varje konkurs; och borde rättens ombudsman vara pliktig att låta desamma åtfölja de av honom förda protokollen, då dessa jämlikt förevarande paragraf insändas till rättens arkiv.

207 §.

Lagrådet:

Även sådan anmälan, som omförmäles i 52 § första stycket; synes böra antecknas i konkursdomarens dagbok.

Justitierådet Améen:

För närvarande intages i det protokoll, som föres å inställelsedagen i en konkurs, en specifik förteckning över inkomna bevakningar. Som inställelsedagen enligt förslaget skall avskaffas, blir därav en följd, att någon förteckning över inkomna bevakningar icke behöver av konkursdomaren upprättas. Detta förefaller så mycket mera betänkligt som förslagets system i vida större omfattning än det nu gällande kommer att föranleda, att bevakningar inkomma undan för undan å skilda dagar under en längre period. På grund härav synes det för ordningens skull önskligt, att det ålägges konkursdomaren att i konkursdagboken införa anteckning jämväl om bevakningarna allt efter som de inkomma.

Förslaget till lag om nya konkurslagens införande och vad i avseende därå skall iakttagas.

Lagrådet:

Därest 35 § i förslaget till konkurslag ändras i enlighet med vad lagrådet hemställt, torde den i 7 § under 2 förekommande hänvisningen till förstnämnda lagrum böra utgå.

Förslaget till lag om ackordsförhandling utan konkurs.

2 §.

Lagrådet:

Beträffande paragrafens första stycke under 2) gäller enahanda som av lagrådet anmärkts vid 54 § i förslaget till konkurslag.

Det i samma stycke under 7) föreslagna beloppet av etthundra kronor torde, särskilt med hänsyn till stegringen i annonsprisen, böra något höjas.

Justitierådet friherre *Leijonhufvud*:

Paragrafen innehåller dels i första stycket under 6) föreskrift att vid ansökan om inledande av ackordsförhandling skall fogas förklaring från borgenärer, uppgående till minst hälften av de icke förmånsberättigade och tillika representerande viss andel av dessas fordringsbelopp, att de anse ackordsförslaget antagligt och dels i andra stycket, att bevis bör av galdenären företes därom att samtliga borgenärer erhållit del av förslaget samt gode mannens berättelse och yttrande. Det synes fördelaktigt om dessa bestämmelser kombineras så, att berörda förklaring skall utmärka, att den avgivits sedan borgenären fått del av nämnda handlingar. Man finge därigenom större säkerhet för, att de tillstyrkande borgenärerna icke vid det slutliga avgörandet förändrat uppfattning. Har borgenären förut låtit sig nöja med en muntlig eller ofullständig framställning av sakförhållandena, kan det lätt tänkas, att han vid närmare granskning finner sig hava skäl att ändra mening. Men det kan även tänkas, att han ändock skulle känna sig i viss mån bunden av sin förut avgivna förklaring och tveka att rösta mot förslaget, ehuru detta skulle stå honom lagligen öppet. Ur alla synpunkter lär det därför vara bättre, att förklaringen i fråga alltid avgives med full kännedom om förhållandena. Borgenären bör naturligen icke på den grund vara förpliktad att slutligen rösta för ackordets antagande, då ju omständigheter kunna inträffa, som med fog föranleda ändrad åsikt.

Iakttages vad nu hemställts, skulle föreskriften i näst sista stycket jämkas att avse endast borgenärer, som ej redan avgivit omförmälda förklaring, varjämte någon jämkning erfordras i 8 §.

4 §.

Justitieråden friherre *Leijonhufvud* och *Edelstam* samt regeringsrådet *Linnér*:

I en till lagrådet ingiven skrift har Stockholms köpmannaförening på anförda skäl hemställt, dels att den i andra stycket av förevarande paragraf intagna bestämmelsen om auktoriserad handelskammares befogenhet att utan särskilt tillstånd meddela bemyndigande att vara god man vid ackordsförhandlingar måtte utgå och dels att såsom förutsättning för den i samma stycke omförmälda rätten för förening av köpmän eller andra näringsidkare att av Konungen erhålla tillstånd att meddela bemyndigande av berörda slag måtte krävas, att föreningen i sig innesluter minst etthundrafemtio engrosköpmän och fabrikanter.

Förstnämnda bestämmelse, som tillfogats av de sakkunniga, har av dem motiverats med en hänvisning till innehållet i kungörelsen den 15 december 1916 angående auktoriserade handelskamrar. Enligt 1 § i kungörelsen förstås med handelskammare en på sammanslutning mellan näringsidkare grundad institution, som har till ändamål att främja samt inför statsmyndigheterna företräda handels, industriens och sjöfartens allmänna intressen; och jämlikt 5 § åligger auktoriserad handelskammare att i sådana näringsfrågor, som av statsmyndigheterna hänskjutas till handelskammaren, avgiva yttranden eller tillhandahålla upplysningar ävensom att fullgöra sådana funktioner, som enligt lag eller särskild föreskrift äro eller varda handelskammaren ålagda. Även om med hänsyn till vad kungörelsen sålunda innehåller en sådan funktion som den nu ifrågavarande ansåges kunna tillhöra auktoriserad handelskammares verksamhetsområde, synes dock med skäl kunna råda tvekan huruvida bestämmelsen därom bör meddelas. De förefintliga auktoriserade handelskamrarna torde knappast hava något intresse av bestämmelsen, varom de ej heller gjort framställning, och deras organisation är icke inriktad på något omhändertagande av utredningen i konkursmässiga köpmansbon, vilken de tvärtom lära anse lämpligast kunna överlämnas åt köpmannaföreningarna. Skulle till äventyrs handelskamrarna genom bestämmelsen föranledas att, med ändring av sin organisation, inrätta särskilda ackords- och konkursavdelningar i likhet med köpmannaföreningarnas, kunde detta kanske komma att lända till intrång i fullgörandet av handelskamrarnas egentliga och vida viktigare funktioner. Bestämmelsen lär alltså böra uteslutas.

Vad angår Stockholms köpmannaförenings andra hemställen torde någon grund icke finnas för den av föreningen uttalade farhågan att Konungen skulle komma att förläna rättighet att meddela bemyndigande, varom nu är fråga, jämväl åt mindre köpmannaföreningar av blott lokal karaktär och huvudsakligen bestående av detaljhandlare. Berörda hemställen synes därför icke behöva föranleda någon ändring i förslaget.

8 §.

Lagrådet:

Kungörelsen om inledande av ackordsförhandling torde icke behöva införas i ortstidningarna mer än en gång.

Den omformulering av kommitténs förslag, som de sakkunniga vidtagit beträffande paragrafens andra stycke, synes vid jämförelse med 20 § i förslaget till konkurslag kunna komma att motverka omformuleringens syfte att säkerställa kallelsernas omedelbara utsändande. En återgång till kom-

mittéförslaget torde vara att förorda, dock att stycket lämpligen kunde inledas med orden »Snarast möjligt och senast inom en vecka» eller något liknande.

Paragrafens stadgande att konkursdomaren skall till de borgenärer, som ej redan erhållit del av ackordsförslaget jämte gode mannens berättelse och yttrande, översända avskrift av dessa handlingar är så formulerat, att det icke är fullt klart om konkursdomaren är berättigad att av gäldenären fordra ersättning för avskriftskostnaden eller om han möjligen kan vara skyldig verkställa avskrifterna å tjänstens vägnar utan ersättning. Det senare alternativet torde dock ej vara avsett. Då sålunda lösen skall tillkomma konkursdomaren och stämpelavgift även skall utgå, samt följaktligen kostnaden för dylika avskrifter kan bli avsevärd, torde vara lämpligt antyda, att gäldenären bör till undvikande därav själv ombesörja avskrifterna. På grund härav synes paragrafen böra ändras så, att föreskrift lämnas att ifrågavarande avskrifter skola, där de ej av gäldenären tillhandahållas, ombesörjas av konkursdomaren på gäldenärens bekostnad.

Bestämmelsen i andra styckets sista punkt att konkursdomaren, om gäldenären är ämbets- eller tjänsteman, skall underrätta hans närmaste förman om ackordsförhandlingens inledande läser kunna utgå såsom onödig; gäldenärens avstängande från tjänstgöring ifrågakommer ju ej här.

12 §.

Justitieråden *Améen* och friherre *Leijonhufvud* samt regeringsrådet *Linnér*:

Det förefaller, såvida behörigheten att söka gäldenären i konkurs skall vara bunden vid innehavet av viss kvotdel av fordringarna, ej fullt lämpligt att låta konkursdomaren pröva om villkoret är uppfyllt. Frågan härom kan, särskilt med hänsyn till bestämmelsen i 40 §, vara tvistig; olika meningar kunna råda om rätten till ränta å fordran. Och beslut härutinnan skall kunna givas av jävig konkursdomare. Under nyss angivna förutsättning synes alltså prövningen böra ankomma på rätten. Då det kan tänkas, att gäldenären på grund av ändrade förhållanden finner lämpligt medgiva ansökningen, synes stadgandet böra innehålla, att ansökningen icke må utan gäldenärens medgivande bifallas, om ej det ifrågavarande villkoret är fyllt. Klart torde vara, att rätten innan den kan anse detta vara konstaterat måste utöva den granskning av fordrans riktighet, som omförmäles i 15 § av förslaget till konkurslag.

Uppenbarligen vore det önskvärt, att en enligt förevarande paragraf obehörig konkursansökning kunde redan från början avvisas utan hänskjutande till rätten. Någon betänklighet däremot förefinnes icke, därest man lika med kommittén låter behörigheten bero allenast av att borgenärer till ett fixt antal förena sig om ansökningen. Man kunde därför ifrågasätta att därutinnan återgå till kommitténs förslag. De sakkunnigas åsikt att därmed ej skulle vinnas tillräckligt skydd mot missbruk synes dock befogad; lagens syfte bleve då säkerligen lätt förfelat. Och någon nämnvärd ökning av det fixa antalet utöver det av kommittén föreslagna kan ej lämpligen ifrågakomma.

I alla händelser synes erforderligt, att en erinran om de i förevarande paragraf stadgade inskränkningarna i rätten att söka gäldenärs försättande i konkurs göres i konkurslagen. Sådan erinran kan, om behörigheten skall prövas redan av konkursdomaren, inrymmas i 10 § i förslaget till konkurslag; skall prövningen göras av rätten, torde bliva nödigt att infoga en ny paragraf efter nuvarande 5 §.

Justitierådet *Edelstam*:

Jag instämmer med lagrådets övriga ledamöter därutinnan att i konkurslagen erfordras en hänvisning till innehållet i förevarande paragraf.

13 §.

Lagrådet:

I överensstämmelse med vad som förordats vid 23 § i förslaget till konkurslag torde förevarande paragrafs första punkt böra förtydligas genom det tillägg att, om utmätning ändock skett, den skall vara utan verkan.

När bestämmelsen i första styckets andra punkt innebär, att utmätning för fordran, som där avses, skall oberoende av ackordsförhandling fortgå även om utmätningen icke ägt rum innan beslutet om inledande av sådan förhandling meddelats, men andra stycket efter orden innehåller en därmed ej fullt överensstämmande föreskrift, erfordras någon jämkning av sistnämnda styckes avfattning.

15 §.

Lagrådet:

I anmälningssinlaga torde jämväl borgenärens boningsort böra angivas.

17 §.

Lagrådet:

Anmärkning kan uppenbarligen gå ut på, icke blott att borgenären överhuvud icke är berättigad att deltaga i ackordsförhandlingen, utan även att han, på den grund att fordringen delvis saknar fog eller delvis är förenad med förmånsrätt, icke äger att utöva rösträtt i den omfattning, som det framställda fordringsanspråket skulle medföra. För att tydligare utmärka detta torde ordalagen böra undergå någon jämkning.

22 §.

Justitierådet *Améen* och regeringsrådet *Linnér:*

Beträffande denna paragraf erinras om vad av oss yttrats vid 158 § i förslaget till konkurslag. I enlighet härmed erfordras även viss jämkning av punkt 6) av första stycket i 2 §.

Justitieråden friherre *Leijonhufvud* och *Edelstam:*

Vad av oss anförts vid 158 § i förslaget till konkurslag åberopas såsom tillämpligt även beträffande den här meddelade bestämmelsen. Uteslutes densamma, bör sista satsen i 2 § första stycket 6) utgå.

25 §.

Lagrådet:

I fråga om fjärde stycket erinras om lagrådets anmärkning vid 160 § i förslaget till konkurslag.

32 §.

Justitierådet *Améen:*

Därest min hemställan vid 110 § i konkurslagsförslaget vinner beaktande, torde motsvarande undantagsbestämmelse böra införas i förevarande paragraf.

33 §.

Justitierådet friherre *Leijonhufvud* och regeringsrådet *Linnér:*

Såsom hinder för ackordets fastställelse av rätten har i punkt 5) av paragrafens första stycke upptagits, bland annat, att frågan huruvida ackordet länder till skada för borgenärerna icke kan med säkerhet avgöras på grund därav att tillförlitlig utredning om boet icke kunnat

vinnas. I sin motivering till stadgandet har kommittén erinrat om sådana fall som att gode mannen icke kunnat erhålla upplysningar av gäldenären, i följd varav den av gode mannen förebragta utredningen icke utvisar, att ackordet är uppenbarligen ofördelaktigt för borgenärerna, eller att gäldenären vid borgenärssammanträde undandraget sig att lämna begärda upplysningar.

Det torde kunna ifrågasättas om stadgandet, sådant det föreslagits, är behöfligt eller lämpligt. En garanti mot att gäldenärens uppgifter om hans affärsställning äro oriktiga eller alltför ofullständiga skall hans beedigande av bouppteckningen utgöra. Skulle det oaktat, såsom i de av kommittén anförda fallen, råda osäkerhet i detta avseende eller gäldenären eljest genom sitt uppträdande framkalla intrycket att han döljer förhållanden, som kunna inverka på ackordsfrågan, är det väl största sannolikhet att ackordet blir avslaget av borgenärerna. Prövningen ex officio av domstolen synes därför onödig. Den torde också understundom kunna leda till alltför stor stränghet. Stadgandet torde därför böra överflyttas till nästföljande paragraf.

Justitierådet Edclstam:

Då här stadgas, att rätten ej må fastställa ackord, om frågan huruvida ackordet uppenbarligen länder till skada för borgenärerna icke kan med säkerhet avgöras, emedan utredningen är bristfällig, synes detta kunna leda till, att rätten finner sig föranlåten att iakttaga en varken avsedd eller lämplig stränghet vid fastställelsefrågans bedömande. Ackordet torde stranda redan på motstånd från borgenärernas sida, om utredningen verkligen kan anses otillförlitlig. Stadgandet lär alltså vara överflödigt och tillika kunna verka vilseledande. Jag hemställer därför om dess uteslutande ur förslaget.

34 §.

Lagrådet:

Vad lagrådet anmärkt vid 167 § i förslaget till konkurslag äger tillämpning även beträffande förevarande paragraf.

36 §.

Lagrådet:

Beträffande uttrycket »känedom om att gäldenären var på obestånd» har lagrådet utlätit sig vid 29 § i förslaget till konkurslag.

37 §.

Lagrådet:

Bifalles en vid 196 § i förslaget till konkurslag gjord hemställan om uteslutande av dess andra stycke, följer därav, att även förevarande paragraf bör utgå. Det för motsatt fall där framhållna behovet av stadgandets förtydligande föreligger jämväl beträffande den nu ifrågavarande bestämmelsen.

42 §.

Lagrådet:

Från den i paragrafens första stycke meddelade regeln finnes, på sätt framgår av näst sista stycket i 7 §, det undantaget att klagan ej får föras över beslut om rättens ombudsmans entledigande. Detta stadgande synes lämpligen kunna överflyttas till förevarande paragraf; därigenom ernås ock överensstämmelse med 209 § i förslaget till konkurslag. Vinner ej denna hemställan bifall, torde åtminstone i förevarande paragraf böra hänvisas till omförmälda undantagsstadgande.

43 §.

Justitieråden Améen och Edelstam:

Beträffande andra stycket gäller enahanda som av oss anförts vid 26 § i förslaget till konkurslag.

46 §.

Lagrådet:

Konkursdomaren ålägges enligt denna paragraf skyldigheter, som icke hava motsvarighet på andra områden och som kunna vara tämligen omfattande. För att kunna fullgöra sitt åliggande att, då ackordsförhandling skall anses slutgiltigt förfallen, därom offentliggöra meddelande, vilket bör ske snarast möjligt, måste han följa vissa rättegångars förlopp, måhända genom två instanser. Han har att hos hovrätten förfråga sig huruvida talan fullföljts mot rättens beslut att fastställa ackordet eller att vägra fastställelse eller mot dess utslag rörande dels förd klagan mot vissa borgenärsbeslut och dels åtal mot gäldenären för brottsligt förhållande mot borgenärerna. För att kunna iakttaga sin skyldighet enligt 33 § sista stycket att återupptaga vilande fråga om fastställelse av ackord måste han ock i hovrätten begära upplysning om talan fullföljts mot beslut, varigenom underrätten avslagit ansökan om

gäldenärens försättande i konkurs. Är talan i dessa fall fullföljd, åligger det honom att hålla sig underkunnig om när hovrättens utslag meddelas och om dess innehåll, därvid upprepade förfrågningar kunna bli av nöden. Slutligen bör han förvissa sig om hovrättens utslag vinner laga kraft och, där så ej är fallet, på enahanda sätt följa rättegången hos Kungl. Maj:t.

Visserligen kan förväntas, att i fråga om de flesta ackordsförhandlingar endast en eller annan av ovan angivna åtgärder erfordras, men fall kunna inträffa, då konkursdomarens ifrågavarande förpliktelser bli av verkligt betungande beskaffenhet.

En viss lättnad skulle beredas konkursdomaren, om överrätt eller någon dess tjänsteman vore pliktig att, på därom av konkursdomaren i förväg framställd begäran, så snart överrättens utslag i mål av ovan antydd art meddelats lämna honom underrättelse därom och om utslagets innehåll. Konkursdomaren skulle då endast behöva vid klagotidens utgång efterhöra huruvida underrättens beslut överklagats och i sammanhang därmed begära att i händelse talan blivit fullföljd erhålla dylik underrättelse i framtiden.

Föreskrifter i sådant hänseende, i den mån de må finnas erforderliga, torde emellertid kunna meddelas i administrativ väg. Lagrådet har endast ansett sig böra fästa uppmärksamheten på förhållandet.

49 §.

Lagrådet:

Stadgandet i första stycket föranleder enahanda anmärkning som framställts vid 203 § i förslaget till konkurslag, dock att det här bör vara gäldenären, som ålägges att till konkursdomaren förskjuta avskriftskostnaden.

50 §.

Lagrådet:

För att i händelse av ombyte av konkursdomare möjliggöra för den nye domaren att fullgöra de åligganden med avseende å kungörande av ackordsförhandlings upphörande, som på grund av föreskriften i 46 § ankomma på honom, erfordras, att, om gäldenären ställts under åtal för brottsligt förhållande mot borgenärerna eller ansökning om hans försättande i konkurs göres, anteckning om dessa förhållanden och om vederbörande domstolars utslag i berörda frågor sker i dagboken. I samma syfte kräves ock, att dylik anteckning äger rum rörande borgenärernas

beslut att ej antaga ackord eller beträffande uppskofsfråga, då gäldenären ändrat ackordsförslag eller ställts under åtal som nyss nämnts.

Justitierådet *Améen*:

I förevarande paragraf synes böra med avseende å dagbokens innehåll göras ett tillägg motsvarande föreslaget tillägg till 207 § i förslaget till konkurslag.

Förslaget till lag om ändrad lydelse av 17 kap. 3—8, 10 och 11 §§ handelsbalken.

Lagrådet:

Enligt det från gällande lag kvarstående första stycket i 10 § är den förmånsrätt, som tillkommer omyndigs fordran hos förmyndare, beroende bland annat däraf att laga åtgärd, som är av nöden för att utbekomma fordringen, vidtages inom ett år från det anledning därtill yppas. I det fall att denna laga åtgärd är utmätning, men utmätning hindras däri-genom att offentlig ackordsförhandling är inledd, skulle den omyndige, om ackordsförhandlingen bleve långvarig, kunna komma att gå sin för-månsrätt förlustig. Det nya stycke, som i förslaget tillfogats paragrafen, avser att förekomma detta. Den i sådant avseende föreslagna bestäm-melsen synes emellertid icke fullt tillfredsställande.

För det fall att ackordsförhandlingen upphör utan att ackord kom-mer till stånd har man nämligen såsom villkor för förmånsrättens bibehållande uppställt fordringen att konkurs följer på ansökning, som gjorts inom en månad från det kungörelse om förhandlingens upphörande varit införd i allmänna tidningarna. Den omyndige kan på grund härav för att rädda sin förmånsrätt bliva tvingad att söka sin förmyndare i kon-kurs och att göra detta inom en jämförelsevis kort frist. Detta synes mindre tilltalande.

Kommer ackord till stånd, kan däremot tiden, inom vilken förmåns-rätten måste genom utmätningens verkställande bevaras, bliva obehörigen utsträckt, i det att sådan åtgärd då får vidtagas intill dess ett år för-flutit från det ackordsfrågan blivit avgjord.

Bättre synes vara att föreskriva, det den tid, som ackordsförhand-lingen tager i anspråk, icke skall inräknas i det år, inom vilket den omyndiges fordran måste utmätas för att förmånsrätten ej skall gå för-lorad, dock att i varje fall den frist, som står den förmånsberättigade till buds, icke må understiga, därest ackord kommer till stånd, en månad

efter ackordsfrågans avgörande och, i motsatt fall, en månad efter kungörandet därav.

Beträffande övergångsstadgandet anmärkes att, om utmätning av gäldenären tillhörig egendom skett före den dag, då lagen träder i kraft, samt gäldenären efter samma dag, men innan utmätning förfarandet slutförts, blir försatt i konkurs, det kan ifrågakomma att vid köpeskillingslikvid i anledning av utmätningen tillämpa 17 kap. 4 och 8 §§ handelsbalken. För dylikt fall torde icke den ändring i nämnda lagrum, som förslaget innefattar, böra få utöva inverkan på de förmånsrätter, som genom utmätningen redan hålla på att realiseras. Övergångsstadgandet synes därför böra kompletteras med föreskrift att lagen icke skall äga tillämpning med avseende å utmätning, som skett före ikraftträdandet.

Justitierådet friherre *Leijonhufvud*:

I det remitterade förslaget till konkurslag har vid avfattningen av återvinningsbestämmelserna iakttagits, att tid, inom vilken rättshandling skall vara gjord för att återgång må ske, städse angivits i visst antal dagar.

I första stycket av 17 kap. 8 § handelsbalken återfinnes ett stadgande, som står i direkt sammanhang med berörda bestämmelser men i vilket motsvarande tidsbestämning angives i månadtal. Uppenbarligen är det önskvärt, att även där dagberäkning kommer till användning. Härav borde åter följa, att motsvarande ändring göres såväl i annan del av samma lagrum och därmed sammanhängande 2, 5 och 12 §§ i förordningen om urarvagörelse m. m. samt 18 § i lagen om boskillnad som ock i det nytillkomna andra stycket i 10 § av 17 kap. handelsbalken.

Det hemställes, att nu antydda ändringar måtte vidtagas.

Förslaget till lag om ändrad lydelse av 23 kap. strafflagen.

Justitierådet friherre *Leijonhufvud* och regeringsrådet *Linnér*:

Genom förslaget läggas de brott, som innefatta vårdslöshet mot borgenärerna, under allmänt åtal efter angivelse. Något principiellt skäl, varför dessa brott skola kunna beivras av allmän åklagare, torde dock ej föreligga. De synas fasthellre till beskaffenheten vara att jämföra med sådana förbrytelser av annat slag, vilkas åtalande förbehållits målsägande. Den åberopade praktiska synpunkten att målsäganden i förevarande fall icke kan påräkna att erhålla ersättning för sina å rättegången nedlagda kostnader är visserligen beaktansvärd men kan icke

tillmätas avgörande betydelse. Olägenheter därutinnan komma till synes på många andra områden, ehuru väl ej så framträdande i fråga om en hel brottskategori.

Såsom inom högsta domstolen anmärkts vid granskningen av nya lagberedningens förslag till lag angående ändring i vissa delar av strafflagen synes därjämte en utsträckning av åtalsrätten på sätt nu ifrågasatts icke stå väl tillsammans med den gäldenären i 6 § tillerkända — jämväl enligt föreliggande förslag bibehållna — rätten att genom borgenärernas förnöjande fria sig från ansvar eller med 19 § 4 mom. i promulgationsförordningen till strafflagen och 20 kap. 4 § rättegångsbalken.

Ännu en omständighet, som synes tala mot den ifrågasatta ändringen, må påpekas. Erfarenheten lär giva vid handen, att av de åtal, som anställas mot konkursgäldenär för vårdslöshet mot borgenärerna, ett icke oväsentligt antal framkallas av den åtalande borgenärens förhoppning att han genom åtalet skall förmå för gäldenären intresserade personer att träda emellan och förnöja borgenären med betalning för hans fordran. Om så sker, återkallas den förda talan, icke sällan i högsta instans, och målet avskrivnes.

Därest ändringen vidtages, kan befaras, att i än högre grad angivelse för dylikt brott kommer att användas i berörda syfte. Åklagaren blir då betungad med en ofta tämligen omfattande utredning om det uppgivna brottets verklighet och beskaffenhet, men om syftet nås, kommer angivelsen att återtagas innan den tilltalade svarat vid domstolen, och åtalet måste då av åklagaren frånträdas. Särskilt torde komma att i berörda hänseende utnyttjas de vid mindre köpmanskonkurser talrikt förekommande men merendels tämligen oväsentliga bristerna i bokföringen. Det förefaller knappast önskvärt att giva ännu större möjlighet för dylika spekulationer än nu förefinnes.

På grund av det anförda hemställes, att i fråga om åtalsrätten för vårdslöshet mot borgenärerna gällande lag må bibehållas.

Förslaget till lag om ändring av vissa bestämmelser i lagen den 18 september 1903 angående solidariskt bankbolags, bankaktiebolags och sparbanks konkurs.

Lagrådet:

Någon förenkling av 16 §, utan att tydligheten därigenom blir lidande, torde vinnas genom en förändrad avfattning av ungefär följande lydelse:

»Avträdas huvudlottägares tillgångar till borgenärers förnöjande, äge förvaltarne i bolagets konkurs enahanda rätt att i bolagsmannens konkurs anställa återvinningstalan, som tillkommer enskild borgenär i denna konkurs. Där sådan talan av förvaltarne föres och bolagsmannens konkurs följt på ansökning, som gjorts inom natt och år från det beslutet om bolagets försättande i konkurs meddelades, skall i avseende å rätten att söka återvinning så anses, som om ansökning om bolagsmannens försättande i konkurs ingivits då den ansökning gjordes, varå bolagets konkurs följt; och skall i dylikt återvinningsmål den, som ägt kännedom om att gäldenären var huvudlottägare i bolaget samt haft antingen skäligen anledning antaga, att bolaget var på obestånd, eller vetenskap om att ansökning gjorts om bolagets försättande i konkurs, anses hava haft skäligen anledning antaga, att gäldenären var på obestånd. I fall, som avses i 2 § tredje stycket av förordningen huru gäld vid dödsfall betalas skall och om urarvagörelse, skall vad nu sagts om gäldenären äga motsvarande tillämpning i fråga om gäldenärens dödsbo.»

För den händelse 32 § i förslaget till konkurslag ändras i enlighet med vad två av lagrådets ledamöter hemställt, erfordras viss jämkning i lagtexten.

Förfarandet vid solidariskt bankbolags, bankaktiebolags eller sparbanks konkurs kommer enligt förslaget att regleras av den nya konkurslagen samt av lagen den 18 september 1903 med däri föreslagna ändringar. Med den utveckling de moderna storbankerna tagit torde det kunna ifrågasättas huruvida berörda stadganden skulle visa sig fullt lämpliga, om en dylik bank råkade i konkurs. På frågan härom i allmänhet har emellertid lagrådet icke i detta sammanhang att ingå. Däremot har lagrådet ansett sig böra fästa uppmärksamheten på ett par detaljer beträffande underrättelseförfarandet, därutinnan vissa ändrade bestämmelser synas utan vidare utredning kunna förordas.

Enligt 19 § i förslaget till ny konkurslag må antalet ortstidningar, i vilka kungörelser angående konkursen skola införas, icke överstiga två. Med ortstidningar torde i detta sammanhang förstås tidningar, som utgivas å den ort, där bankens styrelse har sitt säte. Då det gäller banker, som bedriva sin rörelse på ett flertal vitt skilda platser, torde nämnda begränsning icke vara lämplig.

Enligt 4 § i förevarande lagförslag skola insättare å vissa räkningar eller å sparbanksbok uppföras på en särskild förteckning och därefter behandlas såsom konkursborgenärer, utan att bevakning erfordras. Även beträffande dem komma således bestämmelserna i förslaget till konkurslag angående personliga underrättelser att gälla (se 20, 103, 129, 139,

155, 160, 161 och 189 §§). Antalet av dylika insättare kan emellertid uppenbarligen vara synnerligen stort, och det kan under sådana förhållanden förorsaka mycket avsevärt besvär, tidsutdräkt och kostnad att tillämpa nämnda bestämmelser. Med det uppseende, som helt visst alltid väckes av en bankkonkurs, och den uppmärksamhet, varmed åtgärderna under avvecklingen antagligen komma att följas, torde det åtminstone i många fall vara möjligt att väsentligen förenkla underrättelseförfarandet.

Några detaljföreskrifter torde icke lämpligen böra meddelas vare sig i det sistberörda avseendet eller beträffande annonseringen. I stället torde det kunna anförtros åt konkursdomaren att efter förslag av förvaltarna och rättens ombudsman ordna saken efter omständigheterna i den särskilda konkursen; exempelvis torde en efter förhållandena avpassad annonsering kunna ersätta de personliga kallelserna. Tillkännagivande om avvikelser från det personliga underrättelseförfarandet bör dock införas i de tidningar, däri kungörandet om konkursens inträffande ägt rum.

Lagrådet hemställer alltså, att genom en särskild tilläggsparagraf till 1903 års lag bestämmes, dels att vad i 19 § i konkurslagsförslaget stadgas angående de tidningar, i vilka kungörelser angående konkursen skola införas, icke må utgöra hinder att, om konkursdomaren efter samråd, där så kan ske, med förvaltarna och rättens ombudsman finner det erforderligt, införa kungörelserna jämväl i tidningar å annan ort och till större antal än i nämnda lagrum sägs, dels att till insättare, vilkas fordringar enligt 4 § i 1903 års lag skola anses såsom bevakade i konkursen, må, utan hinder av vad i konkurslagsförslaget stadgas, underrättelser angående konkursen meddelas på sätt, som av konkursdomaren efter samråd som ovan sägs varder bestämt, dels ock att vad sålunda i sistnämnda avseende blivit bestämt skall kungöras i de tidningar, där eljest i lag föreskrivna kungörelser angående konkursen skola införas.

**Förslaget till lag om ändring av vissa bestämmelser i lagen den
1 juli 1898 om boskillnad.**

Lagrådet:

För det fall att konkurs föregåtts av offentlig ackordsförhandling torde i 18 § böra meddelas enahanda bestämmelse som i sådant avseende föreslagits till införande i 17 kap. 8 § handelsbalken och i 3 § lösöreköpsförordningen.

Stadgandet i andra punkten av 30 § torde böra något omarbetas, så att därav tydligt framgår att, om undanskiftande sökes, försäljning genom förvaltarens försorg av enskild egendom får ske först sedan genom laga kraft ägande dom förklarats, att egendomen skall gå i betalning för gäld, som bevakats i konkursen, och därefter endast i den mån så erfordras för gäldens betalande.

Förslaget till lag om ändrad lydelse av 2, 5, 6, 9, 11 och 12 §§ i förordningen den 18 september 1862 huru gäld vid dödsfall betalas skall och om urarvagörelse.

Lagrådet:

De i den här avsedda förordningens överskrift ännu förekommande slutorden »så ock angående undanskiftande av egendom i död makes bo» böra införas i överskriften och ingressen till förevarande lagförslag.

Vad angår det i 2 § förekommande uttrycket »kännedom om att dödsboet var på obestånd» erinrar lagrådet om sitt vid 29 § i förslaget till konkurslag gjorda uttalande beträffande ett där förekommande uttryck av enahanda innebörd.

Då det är av stor vikt för den, som sökt undanskiftande, att få kännedom om att efterbevakning skett, torde underrättelse därom böra av konkursdomaren lämnas sökanden på ett mera betryggande sätt än genom vanligt brev med posten. Det lär ock vara avsett med stadgandet i andra punkten av sista stycket i 9 §, att så skall ske; till förebyggande av missförstånd därutinnan torde emellertid orden »där hans adress är känd» böra uteslutas.

Övriga tolv lagförslag.

Lagrådet:

Samtliga dessa förslag lämnas utan anmärkning.

Ur protokollet:

Erik Ölander.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13 februari 1920.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,

Statsråden: PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
UNDÉN,
THORSSON,
HOLMQUIST,
OLSSON.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Löfgren anmälde lagrådets utlåtande över de den 10 oktober 1919 till lagrådet remitterade förslagen till

- 1) konkurslag;
- 2) lag om nya konkurslagens införande och vad i avseende därå skall iakttagas;
- 3) lag om ackordsförhandling utan konkurs;
- 4) lag om ändrad lydelse av 17 kap. 3—8, 10 och 11 §§ handelsbalken;
- 5) lag om ändrad lydelse av 23 kap. strafflagen;
- 6) lag om ändrad lydelse av 25 kap. 1 § rättegångsbalken;
- 7) lag om ändrad lydelse av 1 § i lagen den 7 maj 1918 om särskilda tingssammanträden för handläggning av vissa mål och ärenden;

8) lag om ändring av vissa bestämmelser i lagen den 18 september 1903 angående solidariskt bankbolags, bankaktiebolags och sparbanks konkurs;

9) lag om ändrad lydelse av 19—21 §§ i förordningen den 15 oktober 1880, innefattande särskilda föreskrifter angående lagfart, in-teckning och utmätning av järnväg, så ock i fråga om förvaltning av järnväg under konkurs;

10) lag om ändring av vissa bestämmelser i lagen den 1 juli 1898 om boskillnad;

11) lag om ändrad lydelse av 2, 5, 6, 9, 11 och 12 §§ i förordningen den 18 september 1862 huru gäld vid dödsfall betalas skall och om urarvagörelse;

12) lag om ändrad lydelse av § 30 växellagen;

13) lag om ändrad lydelse av 39 § i lagen den 20 juni 1905 om köp och byte av lös egendom;

14) lag om ändrad lydelse av 37 § i lagen den 18 april 1914 om kommission, handelsagentur och handelsresande;

15) lag om ändrad lydelse av 17 § i förordningen den 4 mars 1862 om tioårig preskription och om årsstämming;

16) lag om ändring av vissa bestämmelser i lagen den 25 maj 1917 om försäkringsrörelse;

17) lag om ändring av vissa bestämmelser i lagen den 22 juni 1911 om ekonomiska föreningar;

18) lag om ändrad lydelse av 12 § i lagen den 5 juni 1909 om konsularjurisdiktion;

19) lag om ändrad lydelse av 10, 20 och 29 §§ i lagen den 10 maj 1901 om inteckning i fartyg;

20) lag om ändrad lydelse av 3 § i förordningen den 20 november 1845 i avseende å handel om lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva.

Därvid anförde föredraganden:

»Lagrådet har vid en jämförelse mellan nuvarande konkurslagstiftning och det föreliggande förslaget funnit det senare äga så väsentliga fördelar, att lagrådet ansett detsamma böra läggas till grund för proposition i ämnet. Vad särskilt angår de bestämmelser i det remitterade konkurslagsförslaget, varigenom man avsett att vinna en i skilda avseenden förbättrad konkursförvaltning, har lagrådet emellertid, ehuru det icke avstyrkt de föreslagna anordningarna, i sitt utlåtande ifrågasatt,

*Lagrådets
anmärkingar
angående
konkursför-
valtningens
organisation.*

huruvida desamma kunna antagas medföra önskad effekt. Vad lagrådet härutinnan anfört föranleder följande erinringar.

Beträffande först frågan om, på vad sätt största möjliga kompetens hos förvaltningsorganen må kunna tryggas, torde den erinran vara befogad, att anmärkningarna härutinnan mot det rådande systemet väl näppeligen gå ut därpå, att förvaltarnas kompetens i allmänhet skulle visat sig vara otillräcklig; anmärkningen avser väl numera egentligen, att i vissa, säkerligen mindretalet fall, till förvaltare olämpliga personer kunnat genom utnyttjande av det rådande fullmaktssystemet tillskansa sig godmans- och sysslomansbefattningar. Mot detta missförhållande synes mig den föreslagna bestämmelsen, att konkursdomaren må vägra att godkänna ett olämpligt val, innebära en garanti, som icke bör underskattas. Om, såsom jag anser mig kunna förutsätta, konkursdomarne komma att göra bruk av sin berörda befogenhet i den utsträckning, förslaget medgiver, torde den svåraste olägenheten av s. k. fullmaktsfiske vara undanröjd.

Vad vidare angår förvaltningskontrollen har förslaget vid reformeringen av bestämmelserna rörande rättens ombudsman utgått ifrån att det icke är möjligt att åstadkomma en effektiv kontroll, därest ombudsmannen ställes helt utanför förvaltningen. Detta bestyrkes också av erfarenheten; i de orter, där till rättens ombudsmän tagits personer med kännedom om det praktiska livet, vilka icke nöjt sig med att göra vad som uttryckligen ålagts dem i lagen utan sökt att därutöver bistå gode männen och sysslomännen, anses tillvaron av en rättens ombudsman allmänt vara till gagn, under det att en motsatt uppfattning gjort sig gällande i de orter, varest ombudsmännen allenast fullgjort de rent formella åligganden, som tillkomma dem enligt lagens uttryckliga föreskrifter. Förslaget bygger därför på den utveckling, som ägt rum i den förra riktningen. Att ombudsmannens utövande av förvaltningsfunktioner skulle leda därhän, att han bleve mindre vaksam, har man enligt min uppfattning icke rätt att antaga. Snarare bör man kunna förutsätta, att en rättens ombudsman, som deltagit i skilda beslut under förvaltningen, skall utveckla ett speciellt intresse för att tillse, att dessa beslut behörigen verkställas. Under alla förhållanden saknas anledning att tro, det ombudsmannens rätt att i vissa fall delta i förvaltningsfrågors avgörande skall göra honom mindre lämplig att öva kontroll å medelförvaltningen, i vilket avseende gällande lag giver honom mycket små möjligheter att ingripa, medan förslaget därutinnan innehåller ganska effektiva föreskrifter. Härvid må särskilt erinras om stadgandena i 56, 58, 59 och 189 §§. Rättens ombudsmans befogenhet att delta i vissa

förvaltningsfrågors avgörande innefattar måhända ett tyngande moment i avseende å förvaltningen, men olägenheten däraf torde mer än uppvägas av fördelarna med denna anordning. Vid bedömandet härav är särskilt att märka, att förslaget ju samtidigt innehåller bestämmelser i syfte att nedbringa antalet av borgenärerna tillsatta förvaltare.

Emellertid synes lagrådet anse det vara av mindre vikt att begränsa antalet förvaltare, i det lagrådet gör gällande, att det skulle vara en fördel för förvaltningen, att, då jämnstarka borgenärsgupper stå emot varandra, varje grupp finge sin representant. Denna åsikt kan jag icke dela. Tvärtom synes det mig uppenbart, att personer, utsedda av uppdragsgivare med ofta nog motsatta intressen, måste få svårt att samarbeta och att härigenom förvaltningens skyndsamma och effektiva bedrivande skulle menligt påverkas. Det intresse de vid förvaltarevalet besegrade borgenärsgруппerna kunna hava att inverka på förvaltningen torde vara tillräckligt tillgodosett genom den dem tillförsäkrade rätten att utse granskningsmän. Även om det kan vara sant, att granskningsmännens möjlighet att ingripa icke får överskattas, — en nödvändig följd av att man för att ej tynga förvaltningen ej ansett sig böra direkt ålägga dem någon kontrollverksamhet — synes man dock ej böra jämställa dem med de förtroendemän, som borgenärsmajoriteten enligt 44 § konkurslagen är befogad att utse.

Vad slutligen beträffar farhågan, att förslaget icke skulle medföra någon minskning av förvaltningsarvodena, torde denna knappast vara välgrundad. Ombudsmansarvodena äro redan så höga, att någon höjning av desamma icke gärna kan befaras. Detta gäller särskilt i fråga om städerna, i vilka det ojämförligt största antalet konkurser förekommer. Rättens ombudsman erhåller där synnerligen ofta lika stort arvode som en var av sysslomännen, ehuru hans arbete uppenbarligen är vida mindre betungande. Att åter de föreskrifter, som förslaget innehåller till nedbringande av förvaltarens antal, skola medföra en betydande minskning av förvaltningskostnaderna, synes mig uppenbart. I de största konkurserna — och dessa äro givetvis de, som man härvidlag i första hand måste tänka på, — tillsätts nu ofta ett flertal gode män och sysslomän, av vilka endast någon eller några i större utsträckning deltaga i utredningsarbetet, ehuru alla erhålla samma arvode. En reduktion av förvaltarens antal kommer här att i stort sett medföra en motsvarande minskning av förvaltningsarvodena. Detsamma gäller, om ock i mindre grad, i fråga om de medelstora konkurserna. Vad de mindre konkurserna angår, komma dessa att till stor del försvinna i följd av förslagens bestämmelser om s. k. fattigkonkurser; i dylika konkurser åtgå

nämligen synnerligen ofta alla tillgångarna till förvaltningskostnadernas bestridande. Förvaltningsarvodena hava för övrigt, särskilt i mindre och medelstora konkurser, så småningom drivits upp till en abnorm höjd. Att domstolarna skola visa sig i stånd att på denna punkt åstadkomma en ändring till det bättre, torde icke kunna betvivlas.

Såsom av det ovan anförda framgår finner jag mig icke av de utav lagrådet framställda anmärkningarna i fråga om det sätt, varpå förvaltningen enligt förslaget ordnats, föranlåten att frångå den av mig vid förslagets remitterande till lagrådet uttalade åsikten, att förslaget jämväl i denna del innefattar en under nuvarande förhållanden godtaglig lösning av ifrågavarande spörsmål. Jag förordar därför upptagande i propositionen av berörda bestämmelser så mycket mera som ej heller lagrådet i ovan angivna hänseenden föreslagit ett bibehållande av gällande rätt.»

*Lagrådets
anmärkingar
mot konkurs-
lagförslagets
detaljbestäm-
melser.
2—4 §§.*

Sedan föredraganden härpå redogjort för de av eller inom lagrådet gjorda anmärkningarna mot särskilda bestämmelser i förslaget, anförde föredraganden vidare:

»I motiven till det förslag till konkurslag, som under år 1919 avgivits av inom justitiedepartementet tillkallade sakkunniga och som ligger till grund för det till lagrådet remitterade förslaget, har den åsikten uttalats, att konkurs icke bör kunna påkallas av den, åt vilken tillhandahålles full och mot återvinning tryggad betalning för förfallen fordran eller betryggande säkerhet för att icke förfallen fordran varder infriad å förfalldagen. Häremot har inom lagrådet gjorts gällande, att dylik betalning, respektive säkerställande, icke borde i och för sig kunna förhindra prövning av och bifall till en konkursansökning. Skäl att låta lagstiftningen stödja en konkurs sökande, som av annan orsak än att han vill skydda en sin fordringsrätt påkallar konkurs, synes mig emellertid icke förefinnas. Då förslaget giver varje borgenär utan undantag rätt att göra ansökan om en gäldenärs försättning i konkurs, finnes ej något behov att låta den till fullo gottgjorde eller säkerställde sökanden fullfölja sin ansökan för att iakttaga icke sökande borgenärs intressen. Därjämte bör beaktas, att man genom att giva en sökande rätt att i ovan angivna fall avvisa betalning eller säkerhet skulle kunna underlätta illojala åtgärder. Sålunda skulle, då en gäldenär enligt den föreslagna lagen om ackordsförhandling utan konkurs inlett förberedande underhandlingar med sina borgenärer och det allmänna borgenärsintresset kräver, att ackord kommer till stånd, en borgenär i egennyttigt syfte, t. ex. för att

störta en konkurrent, kunna framtvinga konkurs till skada för samtliga övriga borgenärer. Likaså skulle man göra det möjligt för en mindre nogräknad borgenär att tillskanssa sig obehöriga förmåner såsom ersättning för att han avstode från en konkursansökning. Då jag sålunda anser lämpligt, att den nya lagstiftningen anordnas i enlighet med de sakkunnigas åsikt, vilken i sin ordning torde överensstämja med allmänna rättsregler, anser jag det emellertid, såsom jämväl inom lagrådet erinrats, böra tillses, att förslagets avfattning icke giver stöd för en motsatt rättstillämpning. Att därvid gå så långt, att ifrågavarande allmänna rättssats direkt uttalas i lagen, synes mig icke vara behöfligt; däremot torde för nämnda ändamål en jämkning av ordalagen i det remitterade förslagets 4 § vara erforderlig. Denna paragraf bör tydligen hava sådant innehåll, att rätten att enligt densamma påkalla konkurs upphör, så snart sökandens fordran guldits, även om betalningen icke skulle vara tryggad mot återvinning, och att följaktligen en sökande, som med hänsyn till återvinningsrisken vill avvisa betalningen och fullfölja sin ansökan, därvid endast äger att stödja sig på den allmänna bestämmelsen i 2 §. I enlighet härmed och delvis i överensstämmelse med en utav en ledamot i lagrådet alternativt gjord hemställan har förstnämnda stadgande omredigerats.

Vid 22 § har lagrådet erinrat om behovet av lagbestämmelser till reglerande av gäldenärs rätt att under konkursen föra talan vid domstol och andra myndigheter. Då gäldenärens ställning under konkursen är densamma enligt förslaget som enligt gällande rätt, kan visserligen rättstillämpningen bygga på den praxis, som på ifrågavarande punkt utvecklats sig, men denna praxis torde, särskilt i underrätterna, vara ganska vacklande, varför behovet av uttryckliga föreskrifter icke kan förnekas. I samband med den utredning, som bör verkställas om införande i svensk rätt av s. k. manifestationsed vid utmätning, kan även förevarande fråga lämpligen upptagas till behandling.

22 §.

Att, såsom av lagrådet vid 87 § hemställts, i konkurslagen uttryckligen fastslå, i vilka fall rättens ombudsman och förvaltaren skola svara gent emot konkursboet, enskild borgenär och gäldenären, men däremot lämna konkursfunktionärernas civilrättsliga ansvar i övrigt oreglerad, skulle säkerligen skymma blicken för att jämväl massaborgenärer kunna vara befogade att mot ombudsmannen och förvaltaren personligen göra gällande civila skadeståndsanspråk, grundade på att dessa åsidosatt de förpliktelser, som enligt lag åligga dem, varjämte man för sistnämnda

87 §.

fall skulle komma att sakna föreskrift om solidariskt ansvar, då ersättningsskyldighet åligger mer än en. Då jag för min del, i likhet med de sakkunniga, anser den enskilde förvaltningsfunktionärens ansvar följa av allmänna rättsregler, har jag liksom de funnit tillräckligt, att regler här meddelas för det fall, att ersättningsskyldighet åligger två eller flera förvaltningsfunktionärer. För att tydligt utmärka, att stadgandet ej avser att behandla något annat, hava ordalagen något jämkats.

94 och 210 §§. Bland de tvångsmedel, som kunna anlitas för att framtvinga bo-uppteckningsed av annan än gäldenär, upptager förslaget 94 § föreläggande av vite. Förslaget utgår därvid ifrån att redan viteshotet kan vara tillräckligt för att få den tredskande att avlägga eden; att, på sätt lagrådet anmärkt, beslut om vites utdömande icke kan verkställas med den snabbhet, som är önskvärd i konkursärenden, synes mig därför icke utgöra tillräcklig anledning att icke till konkursdomarens förfogande ställa det lindrigare tvångsmedel, som viteshotet innebär. Beaktas bör ock, att de flesta av de personer, som jämlikt 94 § äro edgångspliktiga, intaga enahanda ställning som vittnen i det vanliga rättegångsförfarandet samt att mot vittne jämlikt 17 kap. 5 § rättegångsbalken viteshotet kan användas, ehuru vitesbeslutet icke kan verkställas innan det vunnit laga kraft. Jag har därför ansett den ifrågavarande bestämmelsen böra bibehållas i förslaget, men med hänsyn till vad lagrådet vid förevarande paragraf i övrigt anfört låtit vidtaga sådan ändring i 210 §, som i det remitterade förslaget motsvaras av dess 209 §, att konkursdomarens beslut om vitets utdömande icke skall kunna verkställas, innan laga kraft åkommit detsamma. Vad lagrådet anmärkt mot redaktionen av 94 § har iakttagits.

98 §. Befogenheten att avgöra, vilka nödiga lösören gäldenären må utbe-komma av boet, har liksom rätten att bestämma beloppet av det gäldenären och hans familj tillkommande underhållet enligt förslaget 98 § överlämnats åt rättens ombudsman. Äro förvaltaren och gäldenären ense i förstnämnda fråga, lärer väl ombudsmannen i allmänhet kunna utan vidare godkänna vad av dem föreslås. I sådana fall åter, då menings-skiljaktighet föreligger emellan förvaltaren och gäldenären eller förvaltaren står i ett så nära personligt förhållande till gäldenären, att hans opartiskhet kan ifrågasättas, torde det i båda här omförmälda avseenden vara ägnat att snabbare få ett laga kraftägande avgörande till stånd, om beslutanderätten överlämnas åt ombudsmannen; till lagrådets hemställan, att beslutanderätten i det förra avseendet skall överflyttas till förvaltaren, finner jag mig därför icke kunna tillstyrka bifall.

I 118 § föreskrives, att konkursdomaren skall lämna rättens ombudsman och konkursförvaltaren underrättelse om edgångsföreläggande. Då någon ytterligare underrättelseskyldighet ej pålagts konkursdomaren, följer därav, att konkursförvaltningen har att själv förskaffa sig underrättelse om edgångsärendets fortgång. Att, på sätt inom lagrådet föreslagits, befria konkursförvaltningen härifrån och i stället lägga en ökad underrättelseplikt å konkursdomaren skulle medföra en ökning av hans arbete, som jag icke anser mig äga tillräcklig anledning att förorda.

118 §.

Erfareuheten visar, att borgenärer i ej ringa utsträckning underlåta att uttaga dem tillkommande utdelningar, varigenom sysslomännen tvingas att långt efter konkursens avslutning ägna tid åt förvaltningen av dessa rester. I det remitterade förslagets 139 § hade därför i överensstämmelse med vad på sina håll redan praktiserats föreskrivits, att förvaltaren efter viss tids förlopp skall med posten till vederbörande borgenär utsända meddelande om det belopp, som sålunda inestår för hans räkning. De i 129 § föreskrivna meddelandena måste avsändas vid en tidpunkt, då borgenärerna endast mot borgen äro befogade att lyfta sina utdelningar, varför nämnda meddelanden icke torde vara tillräckliga för att det med förevarande stadgande avsedda ändamålet skall uppnås. Jag har därför icke ansett mig böra, på sätt lagrådet hemställt, föreslå stadgandets uteslutande. Då det emellertid synes böra tillses, att bestyret med här ifrågavarande meddelanden ej göres allt för betungande samt desamma lämpligen böra utsändas på de försumliga borgenärernas bekostnad, har stadgandet, som på grund av i paragrafföljden nu vidtagen ändring återfinnes i 147 §, något omarbetats.

147 §.

Vid avfattningen av 1, 2, 6, 12, 14—16, 19—21, 23, 29, 30, 32—38, 41, 45, 52, 54, 60, 64, 66, 71, 73, 77—79, 81, 93, 98, 108, 109, 111, 113, 116, 117, 121, 129, 133—135, 138, 139, 142, 148, 157, 160, 162, 166, 167, 185, 189—191, 194, 196, 198, 204 och 208 §§ har hänsyn tagits till anmärkningar, som av eller inom lagrådet framställts beträffande motsvarande bestämmelser i det remitterade förslaget, varjämte i enlighet med sådana anmärkningar dels paragrafföljden omändrats i 2 och 6 kapitlen, dels nya stadganden upptagits i 5, 197, 216 och 219 §§ och dels förutvarande 158 § uteslutits, i samband med vilka ändringar det remitterade förslagets 3 och 4 §§ sammanslagits till en paragraf och dess 154 § uppdelats i två samt vissa paragrafnummer i 7 och 11 kapitlen ändrats. För att åskådliggöra skiljaktigheterna i fråga om paragrafföljden emellan det omarbetade förslaget och det till lagrådet remitterade har jag låtit upprätta en tablå, som torde få fogas till detta protokoll.

Övriga
lagförslag.

I förslaget till lag om nya konkurslagens införande och vad i avseende därå skall iakttagas har ändring skett i enlighet med av lagrådet framställd anmärkning.

Vad beträffar förslaget till lag om ackordsförhandling utan konkurs hava i enlighet med i lagrådets utlåtande förekommande anmärkningar förutvarande 22 och 37 §§ uteslutits ävensom med föranledande av dylika anmärkningar ändringar vidtagits i det remitterade förslagets 2, 7, 8, 12, 13, 15, 17, 25, 26, 34, 36, 42, 49 och 50 §§, av vilka paragrafer de sju sist uppräknade i följd av att vissa paragrafnummer med hänsyn till omförmälda uteslutningar måst ändras numera motsvaras av resp. 24, 25, 33, 35, 40, 47 och 48 §§.

De av lagrådet beträffande förslaget till lag om ändrad lydelse av 17 kap. 3—8, 10 och 11 §§ handelsbalken framställda anmärkningarna hava iakttagits.

I 23 kap. 7 § strafflagen har i enlighet med av riksdagen uttalat önskemål den ändring föreslagits, att allmän åklagare skall äga efter angivelse föra talan om ansvar för vårdslöshet mot borgenärer. Jag har visserligen icke varit främmande för de olägenheter denna ändring, på sätt inom lagrådet påpekats, kan medföra, men de praktiska skäl, som kunna åberopas för ändringens vidtagande, hava synts mig vara av så avgörande betydelse, att jag icke ansett mig böra härutinnan frångå förslaget.

I förslagen till lag om ändring av vissa bestämmelser i lagen den 18 september 1903 angående solidariskt bankbolags, bankaktiebolags och sparbanks konkurs, till lag om ändring av vissa bestämmelser i lagen den 1 juli 1898 om boskillnad och till lag om ändrad lydelse av 2, 5, 6, 9, 11 och 12 §§ i förordningen den 18 september 1862 huru gäld vid dödsfall betalas skall m. m. hava ändringar vidtagits i huvudsaklig överensstämmelse med av lagrådet framställda anmärkningar.

I såväl konkurslagsförslaget som åtskilliga av de övriga lagförslagen hava därjämte vissa redaktionella jämkningar ägt rum.»

Föredraganden uppläste härefter i erforderliga delar de lagförslag, i vilka på sätt i föredragandens yttrande angivits ändringar vidtagits, och hemställde föredraganden, att samtliga här ifrågavarande lagförslag måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen förordna, att till riksdagen skulle avlätas proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Gösta Stenlund.

Tablå,

utvisande skiljaktigheterna i fråga om paragrafföljden emellan det omarbetade förslaget till ny konkurslag och det till lagrådet remitterade förslaget.

Det omarbetade förslaget.	Det remitterade förslaget.	Det omarbetade förslaget.	Det remitterade förslaget.
3 §	3 och 4 §§.	157 §	156 §.
4 §	5 §.	158 §	157 §.
5 §	Motsvarighet saknas.	Motsvarighet saknas	158 §.
28 §	30 §.	197 §	Motsvarighet saknas.
29 §	31 §.	198 §	197 §.
30 §	32 §.	199 §	198 §.
31 §	33 §.	200 §	199 §.
32 §	29 §.	201 §	200 §.
33 §	34 §.	202 §	201 §.
34 §	28 §.	203 §	202 §.
133 §	141 §.	204 §	203 §.
134 §	142 §.	205 §	204 §.
135 §	143 §.	206 §	205 §.
136 §	144 §.	207 §	206 §.
137 §	145 §.	208 §	207 §.
138 §	146 §.	209 §	208 §.
139 §	147 §.	210 §	209 §.
140 §	148 §.	211 §	210 §.
141 §	133 §.	212 §	211 §.
142 §	134 §.	213 §	212 §.
143 §	135 §.	214 §	213 §.
144 §	136 §.	215 §	214 §.
145 §	137 §.	216 §	Motsvarighet saknas.
146 §	138 §.	217 §	215 §.
147 §	139 §.	218 §	216 §.
148 §	140 §.	219 §	217 §.
154 och 155 §§	154 §.	220 §	218 §.
156 §	155 §.		